

Revitalizace sídliště v Olomouci

Korneliia Hodya

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Tvorba prostoru

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Korneliia Hodya**
Osobní číslo: **K21181**
Studijní program: **B0212A310004 Multimédia a design**
Specializace: **Tvorba prostoru**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Revitalizace parku**

Zásady pro vypracování

- Rozbor zadaného prostorového úkolu a vymezení jeho problematičnosti
- Historiografie daného problému
- Známé příklady stejných nebo podobných řešení (min. 3 příklady, včetně osobního vyhodnocení)
- Koncept a vývoj návrhu (včetně osobního stanoviska)
- Autorská zpráva popisující vybrané schválené řešení
- Výkresová část a obrazová dokumentace
- Dokladová část
- Fyzický model vybraného řešení, příp. realizace/instalace

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BARRETT, Terry. *Interpreting art: reflecting, wondering, and responding*. Boston: McGraw-Hill Humanities, 2003. ISBN 978-0767416481.
KRATOCHVÍL, Petr. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze, 2005. ISBN 80-868-6304-2.
NEUFERT, Ernst a NEUFERT, Peter. *Architects' data*. Fifth edition. Hoboken, NJ, USA: Wiley-Blackwell, 2019. ISBN 978-111-9284-352.
VALENA, Tomáš. *Vztahy: o vazbě k místu v architektuře*. Praha: Zlatý řez, 2018. ISBN 978-808-8033-059.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. arch. Kamil Koláček**
Ateliér Tvorba prostoru
Oponent bakalářské práce: **Ing. arch. Zdeněk Hirňal**
Ateliér Tvorba prostoru

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2024**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

Ing. arch. Kamil Koláček
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 24. 4. 2024.....

Jméno a příjmení studenta: Kornelia Hodya.....

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce Revitalizace sídliště v Olomouci se zaměřuje na návrhy pro zlepšení kvality veřejných prostorů a zkoumá, jak tyto prostory ovlivňují identitu města a podporují komunitní soudržnost. Pozornost je také věnována významu volné hry pro rozvoj dětí a důležitost spolupodílení se obyvatel na tvorbě městského prostředí. Cílem je navrhnout efektivní řešení, která zlepší životní prostředí a posílí vazbu mezi městem a jeho obyvateli.

Klíčová slova: revitalizace, sídliště, veřejný prostor, volná hra, komunita, identita

ABSTRACT

The bachelor thesis Revitalization of the housing estate in Olomouc focuses on proposals for improving the quality of public spaces and explores how these spaces influence the identity of the city and promote community cohesion. Attention is also given to the importance of free play for children's development and the importance of residents' participation in the creation of the urban environment. The dominant point is to propose effective solutions that will improve the environment and strengthen the bond between the city and its inhabitants.

Keywords: revitalization, housing estates, public space, free play, community, identity

Ráda bych vyjádřila své poděkování vedoucímu práce, konzultantům a odborníkům za jejich cenné rady.

Děkuji i své rodině a přátelům za podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	6
1 MĚSTO JAKO ŽIVÝ ORGANISMUS.....	7
1.1 FYZICKÁ PODSTATA VEŘEJNÉHO PROSTORU.....	7
1.2 VEŘEJNÝ PROSTOR JAKO DIVADELNÍ JEVIŠTĚ	7
1.3 HISTORICKÉ SOUVISLOSTI PROJEKTU	8
1.3.1 Nejstarší osídlení až středověk.....	8
1.3.2 Renesance a baroko.....	8
1.3.3 19. století a současnost.....	8
1.4 ŠIRŠÍ VZTAHY OLOMOUC	8
1.4.1 Parky a veřejná prostranství.....	8
1.4.2 Sídlištní prostory	9
2 SÍDLIŠTĚ III. PĚTILETKY	11
2.1 SOUČASNÝ STAV	11
2.1.1 Veřejné umění.....	12
2.1.2 Cyklostezka.....	12
2.2 ZTRACENÁ MÍSTA.....	14
2.3 IDENTITA (V) PROSTORU	14
3 VOLNÁ HRA VE VEŘEJNÉM PROSTRORU	15
3.1 HRA JAKO PROSTŘEDEK K ROZVOJI LIDSKÉ INTELIGENCE	15
3.2 VÝZNAM PŘÍRODNÍCH PRVKŮ PRO ROZVOJ DĚTI.....	15
3.3 NEDOSTATEK RIZIKOVÉ HRY – DŮSLEDEK TOXICKÉHO STRESU.....	16
3.4 ROLE RODIČŮ PŘI VOLNÉ HŘE	16
4 NAVRŽENÉ ŘEŠENÍ	17
4.1 ZÓNOVANÍ	17
4.2 BÝVALA POŽÁRNÍ NADRŽ.....	20
4.3 PROSTOR PRO VOLNOU HRU	21
4.4 SPOLEČENSKÉ PROSTORY	22
4.5 MOBILIÁŘ	24
4.5.1 Osvětlení	24
4.5.2 Sedací prvky.....	24
5 SPOLUVYTVÁŘENÍ PROSTORU – CESTA K IDENTITĚ.....	29
5.1 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY ZAPOJENÍ.....	29
6 PŘÍKLADY PODOBNÝCH REALIZACÍ.....	35
6.1 BRENDLAND & KRISTOFFERSEN, PRICE AND MYERS HAGE.....	35
6.2 TANNER SPRINGS PARK V PORTLANDU.....	36

6.3 PROJEKT EDEN, HŘIŠTĚ NATURE’S PLAYGROUND.....	37
ZÁVĚR.....	38
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	40
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	41
SEZNAM VYKRESŮ	42
SEZNAM VIZUALIZACÍ.....	43
SEZNAM PŘÍLOH	44

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá revitalizací sídliště v Olomouci součástí kterého, je bývala požární nádrž.

Práce přistupuje k městu jako k živému organismu, jehož zdraví a vitalita závisí na kvalitě jeho veřejných prostor. Cílem je prozkoumat, jak mohou různé formy veřejných prostorů přispívat k rozvoji městského prostředí a jak, lze tyto prostory efektivně využívat a udržovat, aby co nejlépe sloužily svým obyvatelům. V této souvislosti se práce zaměřuje na různé aspekty veřejných prostorů – od historického vývoje, přes sociální a ekologické funkce, až po jejich současný význam a výzvy, které před nimi stojí.

Detailněji práce zkoumá sídliště v Olomouci, jeho výstavbu, současný stav a specifické problémy, které se na něm vyskytují. Zvláštní pozornost je věnována opomíjeným místům a důležitosti navazování kontaktu s prostorem. Práce zde prezentuje možnosti, jak tyto prostory revitalizovat a lépe je integrovat do každodenního života místních obyvatel.

Koncept volné hry a jeho principy jsou zkoumány v kontextu veřejného prostoru a jeho designu. Tato kapitola diskutuje, jak mohou principy volné hry přispět k lepší interakci obyvatel s veřejným prostorem a podporovat sociální, mentální a fyzickou stránku.

Následující část zahrnuje návrh na zlepšení veřejných prostor, včetně návrhů na dětské hřiště, společenský prostor a mobiliář. Tato část zahrnuje také myšlenky o důležitosti zapojení obyvatel do tvorby a plánování veřejných prostor, což pomáhá zajistit, že výsledné prostředí bude odpovídat potřebám a přáním komunity.

Pozornost je také věnovaná konkrétním projektům, které ilustrují, jak lze veřejné prostory transformovat a adaptovat, aby lépe reagovaly na potřeby moderního města a jeho obyvatel.

Bakalářská práce je zaměřená na porozumění veřejných prostorů a jejich významu pro společnost, s důrazem na vybudování identity obyvatel v prostoru.

1 MĚSTO JAKO ŽIVÝ ORGANISMUS

Architektura má klíčovou úlohu ve zprostředkování světa okolo nás a poskytování horizontu, který rozšiřuje naše chápání existenciální situace. Město jako živý organismus, se vyvíjí spolu s realizovanými sny a představami svých obyvatel, a stejně tak může stárnout a odumírat [1]. Město je dynamický systém, kde prosperita a funkčnost závisí na vzájemné symbióze jeho složek. Prolínají se zde různé fyzické, sociální a kulturní aspekty a jeho fungování závisí na harmonickém propojení těchto složek, což zahrnuje architekturu, infrastrukturu, veřejné prostory a sociální interakce mezi obyvateli. [2].

1.1 Fyzická podstata veřejného prostoru

S rostoucím významem měst v rámci osídlení a jejich expanzí se zvyšují požadavky na každodenní obyvatelnost. Už není možné dělit město na zóny s různou mírou obyvatelnosti. Naopak je nezbytné konstruovat města tak, aby všechny jejich části byly městotvorné a nepřetěžovaly veřejný prostor nad rámec jeho přirozené obyvatelnosti. Veřejný prostor, jako základní městotvorný faktor, je nezbytným stavebním kamenem sídla. Bez kvalitního veřejného prostoru nelze počítat s kvalitním městem [3].

Klíčové fenomény ovlivňující veřejný prostor zahrnují veřejné vybavení, jeho formu a umístění, prostory a jejich proporce, měřítko a vazby, místa pro různé aktivity a pohyb [4].

Architektura se pohybuje na pomezí umění a praktičnosti, kde každý architektonický zásah musí zohledňovat svůj kontext v různých měřítcích, od malého až po velké. V kontextu velkého měřítka, architektura čelí výzvám, jak respektovat krajinný a urbanistický kontext. Tento přístup ovlivněný ideály poválečného funkcionalismu, zdůrazňuje nutnost "uzemnění" zásahů, což znamená integraci do existujícího prostředí tak, aby narušení bylo co nejcitlivější a nejpromyšlenější. Zásahy v tomto měřítku tak často překračují životnost jedné generace, což architektuře přidává na nadčasovosti a trvalém vlivu. Naopak v malém měřítku, kde se pracuje s menšími objekty jako jsou nábytek a zařizovací předměty, je možné více experimentovat s geometrií a formou. Menší objekty, díky své pohyblivosti a ztrátě jedinečného kontextu, mohou být široce použitelné a snadno srozumitelné, což přispívá k ochranné a uklidňující funkci prostorů. Tento vztah mezi měřítkem a kontextem poukazuje na důležitost harmonie mezi pravidelností a fantazií, mezi vztahy a protiklady. V architektuře je třeba kombinovat náhodné a neočekávané prvky, které scénu oživují a zároveň udržují pořádek v detailu, přinášejíc tak do celku vzpouru a dynamiku. Takový přístup nejenže reflektuje bezprostřední prostředí stavby, ale i širší kulturní a historické kontexty, čímž architektura získává hlubší smysl a větší hodnotu [5].

1.2 Veřejný prostor jako divadelní jeviště

Hannah Arendtová pojem "veřejný" spojuje s lidskou aktivitou, konkrétně s jednáním, které se odlišuje od ostatních činností jako práce nebo zhotovování. Veřejný prostor umožňuje jednotlivcům prezentovat sebe sama a vytvářet mezi sebou sociální vztahy, což je základní lidská potřeba. Toto "ukazování" není možné bez veřejného prostoru, který se tak stává esenciální pro jednání a komunikaci. Veřejný prostor tedy není jen fyzické místo, ale prostředí, kde se mohou lidé vyjadřovat a politicky jednat, což předurčuje jeho nezastupitelnou roli v demokratické společnosti. Hans-Paul Bahrdt dále rozvíjí tuto myšlenku popisem veřejného prostoru jako místa setkávání, obchodu a interakce, které jsou základní pro sociální dynamiku města. Důraz klade na tržiště jako na místo, kde se veřejný život rodí a vyvíjí. Bahrdt vidí veřejný prostor jako místo, kde se rodí demokracie, protože zde lidé, často navzájem cizí, musí najít způsob, jak spolu komunikovat a vzájemně se respektovat [2].

Richard Sennett ve své knize "The Fall of Public Man" podrobně zkoumá, jak se veřejný prostor transformoval v průběhu moderního městského vývoje. Podle Sennetta, moderní města čelí úpadku veřejného života, což se projevuje v mnoha aspektech, od sociálních po stavební. Sennett tvrdí, že moderní lidé se stávají více sebestřednými a zaujatými sebou, což vede k většímu důrazu na osobní intimnost a subjektivitu. Toto se odráží v tom, jak lidé interagují ve veřejném prostoru, který nyní vnímají jako něco vnějšího a často i ohrožujícího. Sennett uvádí, že ve veřejném prostoru dochází k určité formě hraní rolí, která připomíná divadelní scénu, kde každý stylizuje své jednání tak, aby odpovídalo očekáváním a normám společnosti. Autor rovněž kritizuje, jak se veřejné prostory stávají přetvořenými do arén tyranského dopravního provozu, kde je důraz kladen na efektivitu a rychlost na úkor sociálních interakcí a lidského měřítka [2].

Stejné přirovnání zmiňuje Melková, kde veřejný prostor popisuje v první radě jako situaci, kterou tvoří hmoty, děje a lidé. Situaci připodobňuje k příběhu s kulisami, libretem, herci a diváky. Okolnosti a příběh se odehrávají v daném okamžiku, který je nesen v paměti – člověka nebo místa samotného. Pro vybudování radostného vztahu k místu, který je provázen trvalou důvěrou, je zásadní silná identita tohoto místa ve všech aspektech, autenticita lokálních projevů a hodnotná architektura i krajina. S tím úzce souvisí hluboký respekt k historické paměti území a neustálá péče o veřejný prostor. Veřejný prostor musí nabízet různorodost charakterů, zajistit kontinuitu a propustnost území. Je důležité, aby umožňoval jak osobní setkávání, tak i možnost zůstat anonymní v davu. Měl by podporovat dynamiku vztahů mezi známým a cizím, otevřeným a uzavřeným, udržováním a překračováním hranic. Takový prostor slouží nejen pro mezilidskou komunikaci, ale také pro interakci lidí s objekty a samotným prostorem, a navzájem mezi objekty a prostorem samotným [4].

Celkově veřejný prostor není jen otázkou architektonického nebo urbanistického designu. Je to zásadní součást sociálního a politického života, místo, kde se mohou rozvíjet a projevit společenské příběhy. To, co dělá veřejný prostor skutečně "veřejným" je jeho schopnost umožnit lidem, aby se setkávali, vyjadřovali své názory a účastnili se společenského života.

1.3 Historické souvislosti projektu

Pochopení historického vývoje města a jeho veřejných prostor při plánování jakýchkoliv nových intervencí je podstatné. Olomouc, jedno z nejstarších měst České republiky, je známá nejen svou bohatou historií, ale také jako město, jehož veřejné prostory odrážejí klíčové společenské změny a události.

1.3.1 Nejstarší osídlení až středověk

První osídlení v oblasti Olomouce se datuje do starší doby kamenné, ale výraznější vliv na urbanistický vývoj měla přítomnost Římanů ve 2. století n. l. V tu dobu, zde zřídili dočasný vojenský tábor během válek s Markomany. Tato lokalita sloužila jako strážní bod na důležitých obchodních cestách a představuje nejsevernější doloženou aktivitu Římanů ve střední Evropě. S příchodem Přemyslovců v 11. století, došlo k založení prvního moravského biskupství a postupnému vzniku města [6]. V těchto raných dobách začínají být vymezeny veřejné prostory, které sloužily náboženským a obchodním a společenským účelům [7].

1.3.2 Renesance a baroko

Renesance a baroko přinesly do Olomouce proměnu veřejných prostor s důrazem na estetiku a reprezentativnost. Výstavba monumentálních staveb, jako je Arcibiskupský palác nebo klášter Hradisko, a rozvoj náměstí podpořily rozkvět města. Městská architektura a veřejná prostranství z této doby dodnes definují charakter centra Olomouce [6]. Renesanční období přineslo nové pojetí veřejných prostor, kde byl kladen důraz na estetické a reprezentativní aspekty ve spojení s urbanistickou kompozicí. To mělo vliv na vývoj malých i velkých měst. Renesance a následné baroko a klasicismus představily města ideální a promyšlené urbanistické projekty, které byly výrazně orientované na vizuální a funkční harmonii [7].

1.3.3 19. století a současnost

19. století s sebou přineslo průmyslovou revoluci, která pro Olomouc a další česká města znamenala masivní nárůst městské populace a rozvoj nových městských oblastí. Tento růst vyžadoval nové přístupy k urbanistickému plánování, což vedlo k vzniku městských parků, sadů, bulvárů a promenád. Tyto prostory reagovaly na potřebu zlepšení hygienických podmínek a poskytovaly obyvatelům místa pro

rekreační a společenské aktivity. V první polovině 20. století byly tyto trendy dále rozvíjeny skrze nové urbanistické teorie a koncepty, jako byl mezinárodní kongres moderní architektury (CIAM) a sovětská avantgarda. Po druhé světové válce východní blok přijal ideologii socialistického realismu, která sice nezměnila základní strukturu měst, ale vedla k radikálním změnám v městské morfologii a plánování. To mělo za následek rychlou industrializaci a výstavbu panelových sídlišť, což často vedlo k ztrátě městské čitelnosti a identity. V 60. letech 20. století byl tento přístup kritizován za ignorování sociálních, ekologických a estetických aspektů městského života. Inspiraci pro nové směry v urbanismu přinesly myšlenky architektů jako Jane Jacobs, která ve svém díle "Smrt a život velkých amerických měst" zdůraznila význam funkčních veřejných prostorů a lidského měřítka v urbanismu. Toto období představuje klíčový moment v historii urbanismu, kdy se začaly prosazovat principy, které zdůrazňují kvalitu veřejného prostoru, sociální interakce a integraci přírodních prvků do městského prostředí. Tyto principy usilují o zlepšení kvality života ve městech po celém světě [7].

1.4 Širší vztahy Olomouc

Olomoucký kraj rozkládající se ve střední a severní části Moravy, je dynamickým regionem, který spojuje historické bohatství s přírodními krásami a moderním životem. Jeho celková rozloha činí 5 267 km², což představuje 6,7 % území České republiky, a s počtem obyvatel 632 864 je sedmým nejlidnatějším krajem v zemi. Geograficky je kraj rozdělen na hornatou severní část s pohořím Jeseníky a rovinatou jižní část zvanou Haná. Sever kraje je charakteristický vysokými hřebeny Jeseníků, zatímco jih je známý svou úrodností a zemědělským využitím. Průchod řeky Moravy skrz kraj přidává krajíně na malebnosti a poskytuje mnoho rekreačních možností. Olomoucký kraj je bohatý na kulturní a historické památky jako je například Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci, zapsaný na seznamu světového dědictví UNESCO. Region je také domovem mnoha hradů, zámků a muzeí, které odrážejí jeho bohatou historii a kulturu. Neoddělitelnou součástí kraje jsou také parky a zelené plochy Olomouce, které jsou klíčové pro rekreaci a zlepšení kvality života obyvatel. [8].

1.4.1 Parky a veřejná prostranství

V oblasti řešeného území, se nachází park s rybníkem přímo u sídliště. Tento rybník, který by měl být klíčovým prvkem rekreační zóny, nyní trpí nedostatkem vody. Jeho současný stav bez vody výrazně zhoršuje jak estetický vzhled, tak i funkčnost rybníka, jako místa pro odpočinek a volnočasové aktivity obyvatel. Tento problém tedy snižuje celkovou atraktivitu a užitnou hodnotu parku pro místní komunitu.

Dalším parkem směrem k centru Olomouce jsou Smetanovy sady – významný městský park s bohatou sbírkou vzácných a exotických dřevin. Mezi ně patří tisovec opadavý, metasekvoje čínská, jinan

dvoulaločný a další. Park je dále obohacen o magnóliovou zahradu, která na jaře nabízí pohled na kvetoucí magnólie. Kromě rostlinných zajímavostí park obsahuje sochařská díla a architektonické prvky, včetně vstupního portálu do palmového skleníku a kamenných památníků [9].

Obrázek 1 Parky ve městě květin [9]

Dalším významným parkem v okolí jsou Čechovy sady. Je to druhý nejstarší městský park v Olomouci a nachází se v prostoru, který byl historicky využíván jako stromořadí spojující litovelské předměstí s Terezkou branou. Park je charakteristický svým bohatým stromovým patrem, ve kterém dominují běžné druhy dřevin. Kromě botanických prvků park nabízí i sochařská a památníková díla, včetně památníku osvobození města, sochy Boženy Němcové a pomníku místního grafika Karla Wellnera [9].

Obrázek 2 Čechovy sady Olomouc [10]

1.4.2 Sídlištní prostory

Sídlištní zástavby v Olomouci představují důležitý prostor pro denní život obyvatel, zvláště rodin s dětmi. Park Malého prince je centrálním bodem jednoho z těchto sídlišť, nabízející sportoviště a dětské koutky. Přestože v blízkosti velké části sídlišť existuje základní infrastruktura pro volnočasové aktivity, v podobě mobiliářů a dětských hřišť, je potřeba dalšího rozvoje a zlepšení, aby mohla tato prostranství lépe sloužit potřebám místní komunity. Rozšíření a vylepšení dětských prostorů by mělo být prioritou, neboť současná vybavenost často neodpovídá požadavkům na rozmanité hry.

Obrázek 3 Park Malého prince [11]

2 SÍDLIŠTĚ III. PĚTILETKY

Sídliště III. Pětiletka je sídlištní část Olomouce, která tvoří důležitou část městského celku a je územím, kterým se práce zabývá.

Tato sídlištní část města byla vybudována jako součást rozsáhlého plánu na rozvoj bytové výstavby v Olomouci, zahájeného v 60. letech 20. století. Sídliště, postavené v západní části města, která historicky sloužila převážně rezidenčním účelům, rychle převzalo roli jedné z hlavních obytných zón v olomoucké aglomeraci. Jeho vznik znamenal zásadní proměnu městské struktury a ovlivnil sociální a demografickou situaci v regionu. Konstrukce sídliště III. pětiletky, podobně jako u ostatních velkých sídlištních projektů té doby, byla zaměřena na rychlé a efektivní řešení narůstající potřeby bydlení v důsledku urbanizačních trendů a rostoucí populace města. Během let 1961 až 1970, která představovala hlavní období jeho výstavby, došlo k dramatickému nárůstu počtu obyvatel Nové Ulice, který se téměř zdvojnásobil, což svědčí o významu tohoto projektu pro město. Sídliště se stalo domovem pro tisíce obyvatel a vyznačovalo se typickou architekturou té doby, s výškovými panelovými domy a standardizovanými bytovými jednotkami. Tato výstavba přinesla s sebou nejen nové bydlení, ale i potřebnou infrastrukturu, včetně škol, obchodních center, zdravotnických zařízení a zelených ploch, což výrazně zvýšilo kvalitu života jejích obyvatel. Vliv sídliště III. pětiletky na urbanistický vývoj Olomouce byl dvojitý: zatímco zlepšilo bytovou situaci a infrastrukturu, také přineslo výzvy spojené s integrací tak velké nové oblasti do sociální a ekonomické struktury města. Integrace tak rozsáhlého nového sídliště vyžadovala řešení otázek dopravní dostupnosti, služeb a sociální koheze, které se stále vyvíjejí [12].

2.1 Současný stav

Projektová lokalita je situována v urbanizovaném prostředí města, specificky v oblasti obklopené panelovými domy. Na jižní straně je území ohraničeno Hněvotínskou ulicí, ze severovýchodu ulicí V Hlinkách a západní hranici tvoří Stupková ulice. Toto obklopení vytváří městský blok s vnitřním trojúhelníkovým uspořádáním, které na první pohled nabízí potenciál pro komunitní prostor. V současnosti je však vnitřní prostor lokalitou, která působí poněkud zanedbaně a prázdně. Aktuálně jsou zde umístěny pouze základní prvky jako několik lavic, dětské pískoviště s domkem se skluzavkou a sušáky na prádlo, což naznačuje, že prostor je sporadicky využíván především rodinami s dětmi. Tyto prvky jsou umístěny v prostředí, kde volná zeleň poskytuje jen minimální estetický a relaxační užitek, což vytváří dojem místa zapomenutého a málo udržovaného. Navíc, absence širšího spektra aktivit a zařízení omezuje možnosti pro širší využití prostoru komunitou, což snižuje celkovou kvalitu života v okolní oblasti.

Obrázek 4 Stávající mobiliář (Vlastní zdroj)

Obrázek 5 Stávající dětské hřiště (Vlastní zdroj)

Dalším problematickým místem jsou chodníky, které jsou již ve špatném stavu. V některých částech do nich zasahují stromy, což komplikuje jejich bezpečné užívání a vyžaduje nutné úpravy povrchu.

Obrázek 6 Chodníky v řešeném území (Vlastní zdroj)

Bývalá požární nádrž představuje zajímavý, ale zároveň opomíjený prvek, který místu dodává historický kontext. Aktuální stav nádrže je však daleko od ideálního – je zaplněná odpadem a zdá se, že se zde již neděje nic, co by přitahovalo pozornost nebo poskytovalo užitek komunitě. Tento stav nabízí příležitost k revitalizaci a proměně nádrže v prospěšný element, který by mohl znovu oživit historii místa a zároveň poskytnout nové možnosti pro veřejné využití.

Obrázek 7 Bývala požární nádrž (Vlastní zdroj)

Součástí nádrže je socha nazvaná Sloup I, vytvořená v roce 1966 autory Rudolfem Chorým a Zdeňkem Hynkem. Dnes socha trpí značným zanedbáním, což negativně ovlivňuje její estetickou hodnotu. Povrch díla je poškozen graffiti a biologickým napadením, jako jsou řasy, mechy a lišejníky. To může

poukazovat i na nedostatečnou údržbu. Tento stav sochy nejen zhoršuje její vzhled, ale také symbolizuje širší problémy s péčí o veřejné prostory.

Obrázek 8 Sloup I (Vlastní zdroj)

2.1.1 Veřejné umění

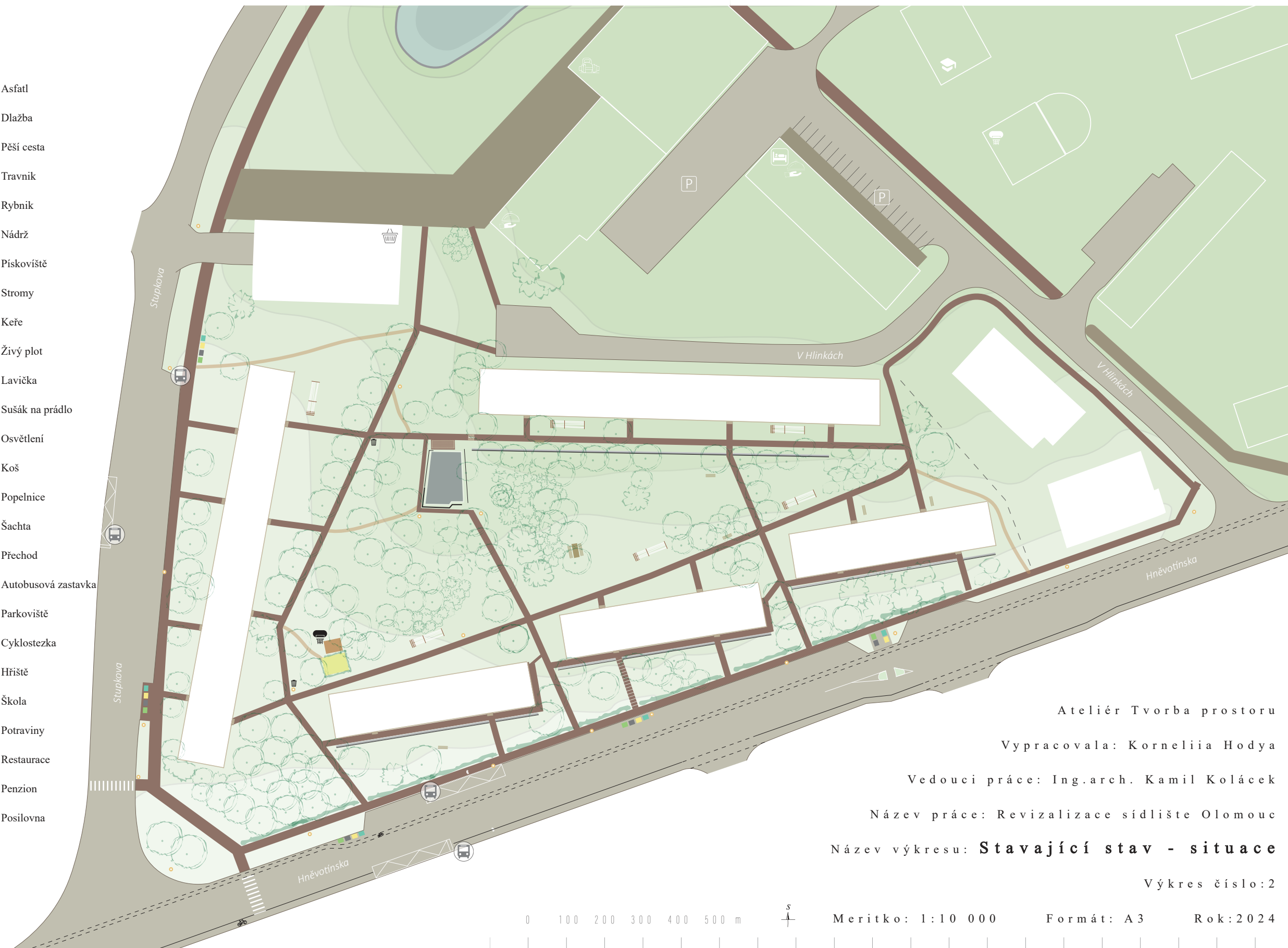
Veřejné umění je uměním, jehož cílem je zapojit své publikum a vytvářet prostory ve kterých se lidé mohou identifikovat, možná tím, že obnoví přemýšlení o komunitě, o využití veřejných prostorů nebo o našem chování v nich. Veřejné umění tedy nemusí být vyjádřeno pouze vizuálně. Může být vyjádřeno médii (ne)místy jako je internet, televize, stejně jako v materiálních prostorech obydlených krajin. Veřejné umění nejen přispívá k vizuální atraktivitě města a má schopnost estetizovat městské prostory, ale také prostřednictvím veřejného umění mohou úřady signalizovat svou ochotu řešit sociální a environmentální problémy.[13]

2.1.2 Cyklostezka

Dalším problémem, který se vyskytuje v tomto prostoru, je nedostatečná izolovanost od silnic, což zvyšuje nebezpečnost pro děti hrající si venku v daném okolí. Podle pocitové mapy je patrné, že silnice není dostatečně vybavena chodníky a kvůli parkování aut je tento úsek nebezpečný. Tato situace vyžaduje zásahy, které by zlepšily bezpečnost, jako je například přidání chodníků, zpomalovacích prahů, bezpečnostních bariér nebo zelených pásů. Tyto změny by mohly významně snížit riziko na silnici a zároveň zlepšit celkovou bezpečnost a pohodlí v oblasti.

LEGENDA:

- Povrchy**
- Asfalt
- Dlažba
- Pěší cesta
- Travník
- Rybník
- Nádrž
- Pískoviště
- Zeleň**
- Stromy
- Keře
- Živý plot
- Mobiliář**
- Lavička
- Sušák na prádlo
- Osvětlení
- Koš
- Popelnice
- Šachta
- Přechod
- Doprava**
- Autobusová zastávka
- Parkoviště
- Cyklostezka
- Služby**
- Hřiště
- Škola
- Potraviny
- Restaurace
- Penzion
- Posilovna

Ateliér Tvorba prostoru

Vypracovala: Korneliia Hodya

Vedoucí práce: Ing.arch. Kamil Koláček

Název práce: Revizalizace sídliště Olomouc

Název výkresu: **Stavající stav - situace**

Výkres číslo: 2

0 100 200 300 400 500 m Meritko: 1:10 000 Formát: A3 Rok: 2024

2.2 Ztracená místa

Termín „ztracená místa“ zavedl krajinářský architekt Roger Trancik k označení specifických urbánních oblastí, které se vyznačují vizuální neatraktivností, zanedbaností, opuštěností a nedostatkem koncepčního plánování. Tento termín se týká především městských prostředí s koncepčně nevhodnými rozhodnutími, jako jsou neadekvátní měřítka, umístění či funkce, a dále zahrnuje jakékoli opuštěné, špatně udržované a chátrající lokality. Některým ztraceným místům můžeme předcházet již ve fázi jejich vzniku. Typicky se jedná o prostory, které vznikají jako vedlejší produkty urbanistických návrhů. Tyto lokality jsou často důsledkem plánování, které se zaměřuje především na samostatné domy a bloky, zatímco veřejný prostor je považován za zbytkový – jakýsi "odkrojek" z celkového plánu. Takový přístup vede k rozdrobení a fragmentaci městského prostoru, který je pak vnímán jako něco, co "zbyde" po rozestavení budov. Moderní urbanistika by měla přistupovat k veřejnému prostoru zcela odlišně, vnímat ho jako „obývací pokoj“ města, který by měl být promyšleně a funkčně navržen s ohledem na celkovou kvalitu života ve městě. Ulice a náměstí by měly být formovány s přihlédnutím k tomu, jak se formují vnitřní prostory domů, aby byly pohodlné, přívětivé a užitečné pro jejich uživatele. Městský prostor by se měl koncipovat jako strukturovaný objem s určitým tvarem, měřítkem a logickými vazbami na ostatní prostory, aby podporoval sociální interakci a přispíval ke kvalitě města. Při zvažování rozvoje měst často přehlízíme komplexnost a překrývání aspektů, které město formují. Běžně řešíme problémy města tím, že nežádoucí elementy jednoduše vyloučíme nebo odsuneme, například zakazujeme přítomnost bezdomovců v centrálních oblastech. Namísto toho, bychom měli přemýšlet o integraci do městského kontextu, aby se staly součástí jeho složité struktury. Město by tedy mělo obsahovat i vrstvu divokosti, nepředvídatelnosti a komplexnosti, které přináší takzvané. „nemísta“ [1].

Jedním z typických příkladů ztracených míst mohou být opuštěné parcely mezi panelovými domy, kde prostor zůstává nevyužitý a bez jasného účelu. Tyto prostory často postrádají jasně definované hranice a strukturu, což může vést k jejich zdánlivé nekonceptnosti a neútlivosti. Sídlištní prostory ztrácejí svůj potenciál pro společenské a funkční využití a stávají se vizuálně i funkčně zanedbanými, což může negativně ovlivnit celkovou atmosféru a kvalitu života v daném prostředí. Tato obvykle prázdná místa ve struktuře města nemusí být pouze ztracenými oblastmi bez využití; mohou také představovat živoucí, barevnou tkáň města, která přispívá k jeho celkové rozmanitosti a bohatosti. Nemísta města tedy nejsou jen pasivními dírami ve městské látce, ale mohou se stát aktivními prvky, které významně ovlivňují jeho charakter a dynamiku. Jejich správná integrace a využití může městu dodat nové dimenze a posílit jeho identitu. Rozvíjení těchto prostorů by mělo reflektovat celkové potřeby města a jeho obyvatel, a přispět tak k vytváření prostředí, které je zároveň diverzifikované, funkční a přívětivé [1].

2.3 Identita (v) prostoru

Přemýšlení o městech jako o otevřeném systému a neukončeném příběhu umožňuje chápat urbanistický vývoj jako postupný a promyšlený proces. Města nejsou statická, ale neustále se vyvíjející entity, které vyžadují čas k proměnám, adaptaci a dospívání. Růst města je komplexním úkolem, který přesahuje pouhé nahrazení starého novým. Vyžaduje skutečný dialog mezi minulostí a současností, reflektující historické hodnoty a současné potřeby. Ztracená místa tak mohou být vnímána jako přirozená součást městského vývoje – jako stopy cenné minulosti a zároveň jako potenciál pro budoucí rozvoj. To vše se odehrává v kontextu zvyšující se kontroly a bezpečnosti, kterou ilustruje narůstající počet bezpečnostních kamer ve městech [1].

Podle filozofa a fenomenologa Maurice Marleau-Pontyho, jsou místa součástí našeho já; místa jsou v nás a zároveň my jsme v místech. Marleau-Ponty popisuje vztah k prostoru ne jako vztah nehmotného subjektu k objektivnímu prostoru, ale jako vztah obyvatele ke známému prostředí, v němž žije a pohybuje se. Tento pohled zdůrazňuje, že naše chápání a interakce s prostředím jsou neoddelitelně spojeny s naší osobní zkušeností a emocemi, které k danému místu chováme. Martin Heidegger, další významný filosof, chápe lidský život jako úzce spojený s bydlením.; člověk bydlí na Zemi, což znamená, že tu má svůj domov, setrvává, zapouští kořeny a zakotvuje se. Bydlení je zde chápáno jako základní lidská aktivita, která zahrnuje nejen fyzické usazení, ale i péči o prostředí, pěstování a budování. Tyto činnosti vyústí v hluboký vztah ke světu, který je vnímán jako „domov světa“. Heidegger zdůrazňuje, že základem bydlení je odpovědnost za svět, který vnímáme jako náš vlastní domov. Tento pohled nám připomíná, že bydlení není jen otázkou osobního prostoru, ale zahrnuje také širší zodpovědnost za místo, kde žijeme, a vztah, který k němu máme. Aby se člověk mohl cítit doma v jakémkoli prostředí, je nezbytné, aby s tímto prostředím navázal určitý vztah, identifikoval se s ním a dokázal se s ním spřátelit [1].

V konečném důsledku místo, kde žijeme, není jen obyčejná kulisa naší existence ale zásadní součást naší identity. Duch místa je tak utvářen naším vnímáním a naší citlivostí. To, jak vnímáme krásu nebo ošklivost, jak si pamatujeme historii nebo jak z historie místa čerpáme, to vše formuje podstatu místa stejně jako naši vlastní podstatu. Skutečnou podstatu místa můžeme pochopit pouze skrze lidskou podstatu. Lidé se ke svým místům neustále vrací, a i když je někdy musí opustit, snaží se najít cestu zpět. Boj za místo, kde žijeme, odhaluje, jak hluboko je místo zakotveno v naší identitě, jako by ztráta fyzického prostoru znamenala ztrátu části sebe sama [1].

3 VOLNÁ HRA VE VEŘEJNÉM PROSTRORU

V padesátých letech minulého století byly městské ulice bezpečným herním prostředím, kde se děti mohly svobodně pohybovat a hrát si s přirozeně dostupnými materiály. Bezpečnost na ulici byla taková, že i malé děti mohly na několik hodin opustit domov bez dozoru, pod ochranou starších kamarádů. Dnešní urbanizované prostředí a přibývající množství automobilů tuto situaci výrazně změnilo. Volné hraní venku se stalo riskantním a děti jsou nyní bez dozoru dospělých vystaveny nebezpečí. Tento vývoj vedl k vytváření speciálních, izolovaných hřišť, což je v podstatě vytvoření „dětského ghetta“, kde je hra bezpečnější, ale často i více omezená a méně kreativní. Urbanizace a tlak na efektivitu ve velkoměstech mají za následek, že děti jsou vnímány jako rušivý element, který komplikuje plynulý provoz dopravy. Rodiče, kteří se snaží skloubit požadavky pracovního a rodinného života, jsou nuceni pečlivě plánovat každý svůj krok a pro děti často nezbyvá dostatek času ani prostoru pro neorganizovanou volnou hru. Klidná atmosféra, trpělivost a odpočinek ze života většiny dospělých zmizela, což má za následek, že děti se s volnou hrou často nesetkají. "Když si děti hrají, jsou zdravé," praví lidová moudrost, a nikdo by tehdy nepomyslel na to, že by děti k hře museli nějak speciálně motivovat [14].

3.1 Hra jako prostředek k rozvoji lidské inteligence

S volnou hrou začíná dítě ve věku několika týdnů. Pozoruje své okolí, vnímá své tělo a vytváří z původně reflexních pohybů pohyby cílené. Hra je zásadní pro rozvoj motoriky, představivosti, a nakonec i obrazového a symbolického myšlení, které je nezbytné pro osvojení dovedností jako čtení, psaní, počítání a dalších. Schopnost volné hry je geneticky uložena a dítě má od narození k dispozici všechno potřebné pro rozvoj svých schopností. Hra je nejen způsobem učení, ale i prostředkem, impulsem a odměnou, při které dítě posouvá sebe samo ve vývoji. Proto jednou z klíčových podmínek pro hru je možnost dítěte bezpečně prozkoumávat své okolí a bez přerušení plnit úkoly, které si stanoví, dokud neztratí zájem. Ve chvíli, kdy si dítě hraje, dochází v jeho mozkové kůře k tvorbě pojmů, které mu pomáhají strukturovat a pochopit svět kolem sebe. Dítě se stává aktivním účastníkem v tomto procesu a formuje si vlastní obraz reality. Získává tak zkušenost, že má schopnost svět nejen vnímat, ale i aktivně ovlivňovat a přetvářet. Když jsou základní potřeby jako hlad a žízeň uspokojeny, hra se stává činností, která zaplňuje většinu dětského volného času. Přitom používá všechny smysly: zrak, sluch, čich, chuť, hmat. Pro rozvoj lidské inteligence je potřeba poskytnout dětem prostředí, které umožňuje volnou hru. Například tříleté dítě potřebuje pro svůj rozvoj příležitosti pro sběr zkušeností skrze hru s vodou, zemí, vzduchem a různými materiály, které mohou tvarovat a přetvářet. Fascinující je sledovat, jak malé děti s obrovskou trpělivostí opakují stejné pohyby, posuny či úkony, dokud je nezvládnou. Jejich trénink, jako například učení se

chůzi, je neúnavný. Zatímco dospělí mohou nepodařené pokusy označit za „chyby“, pro děti je takové cvičení, zkoušení a neustálé opakování zcela běžným způsobem učení [14].

3.2 Význam přírodních prvků pro rozvoj dětí

Venkovní prostředí lze popsat jako otevřené a neustále se měnící prostředí, kde je možné zažít volnost, hrubý a bouřlivý pohyb a kontakt s přírodními prvky. Při hře venku děti těží z toho, že jsou vystaveny slunečnímu záření, přírodním prvkům a pobytu na čerstvém vzduchu, což přispívá k vývoji kostí, posílení imunitního systému a fyzické aktivitě. Činnosti spojené s hrou s půdou a vodou mohou sloužit jako příklady vzdělávacích příležitostí, při nichž byly integrovaným způsobem podporovány pojmy související s matematikou, přírodními vědami nebo jazykem. Když děti několikrát naplnily a vyprázdnily nádoby, mohly zkoumat pojmy související s hmotností, objemem a časem, a když mluvily o tom, co zažily, osvojovaly si novou slovní zásobu. Klacky, kameny, květiny, půda, voda atd. jsou zkoumány se zvědavostí a snahou učit se, protože nabízejí nespočet možností ke hře. Přírodní prvky jsou materiály s otevřeným koncem, které mohou reagovat na dětskou představivost a potřeby. Využívání přírodních prvků při dětské hře poskytuje také udržitelnější strategii, pokud jde o zajištění zdrojů. Přírodní prvky jsou snadno dostupné, levné a nabízejí neomezené možnosti ke hře, na rozdíl od komerční hračky [15].

Rostliny hrají klíčovou roli v členění herních prostorů, poskytují dětem příležitosti k prožitkům, které se mění s ročními obdobími. Keře, do nichž se mohou děti „ponořit“ a „zmizet“, nabízí různé sensorické podněty a přirozené možnosti pro lezení. Dalším příkladem může být oheň s kterým se současná generace dětí setkává jen zřídka, co vede k nezkušenosti a zvýšenému riziku úrazů. Oheň děti fascinuje a častější bezpečná setkání s ním mohou zvýšit jejich vědomosti o potenciálních rizicích a bezpečném zacházení. Pravidelný kontakt s ohněm v kontrolovaných podmínkách může přispět k větší obezřetnosti a snížení nebezpečných situací způsobených dětskou zvědavostí. Dospělí by měli přehodnotit svůj často obavami zatížený postoj k ohni a poskytnout dětem prostor a příležitosti pro bezpečný průzkum tohoto živlu [14].

Pocit objevování a fascinace ovlivňuje smysluplné učení a umožňuje rozvoj citového vztahu k životnímu prostředí. Předpokládáme-li, že postoje úcty a péče se s větší pravděpodobností objeví ve vztahu k něčemu, co je nám drahé, pak je zásadní podporovat pocit sounáležitosti a důvěrného vztahu k přírodě od raného věku, aby se usnadnilo ekologické a udržitelné chování po celý život [15].

Ovšem je třeba si uvědomit i možná negativa, která městská zeleň přináší. Mezi ně patří produkce alergenního pylu, který může zhoršovat zdravotní stav obyvatel s alergiemi, potenciální znečištění okolního prostředí, narušování inženýrských staveb kořenovými systémy stromů a keřů, a dokonce i fakt, že hustší a méně přehledná zeleň může sloužit jako útočiště pro kriminální činnosti. Tyto aspekty

naznačují, že návrh zelených ploch vyžaduje pečlivé plánování, které zohlední jak jejich pozitivní, tak negativní dopady na městské prostředí a jeho obyvatele [16].

3.3 Nedostatek rizikové hry – důsledek toxického stresu

Hravost dětí hraje zásadní roli při vytváření a udržování přátelských vztahů, které mají zásadní význam pro zdravý sociální a emocionální vývoj. Bezpečné citové vazby tak ovlivňují schopnosti dětí zvládat stres a úzkost. Existuje důležité rozlišení mezi stresem, který je toxický, a stresem, který je pozitivní. Děti s nedostatečnou citovou podporou a v neúprosně stresujících situacích, které vyplývají z chudoby, podvýživy, stresu rodičů nebo nedostatečné výchovy, mají podstatně vyšší pravděpodobnost, že budou pociťovat toxický stres. Není překvapením, že tento typ stresu je výsledkem také malého množství her. Naopak děti žijící v emočně podporujícím a stimulačním prostředí, které však obsahuje prvky nejistoty neboli tzv. pozitivní stres, jsou s větší pravděpodobností hravé a emočně odolné. K pozitivnímu stresu významně přispívá i tzv. riziková nebo dobrodružná hra venku, při níž je dětem umožněna určitá míra autonomie při výběru způsobu hry. Při dobrodružné hře venku mohou děti překonávat samy sebe, zkoušet své hranice a učit se samoregulaci svých emocí [17].

Kultura strachu nás vede k podceňování toho, čeho jsou děti schopny, a vytváří tak ještě "nebezpečnější" prostředí pro učení, kde děti nemají možnost naučit se na základě zkušeností, jak zůstat v bezpečí. Je nezbytné přijmout širší pohled na riziko, jít nad rámec možnosti nehod a zvážit pozitivní důsledky spojené s pocitem úspěchu a štěstí, když je zvládnuta výzva nebo nová dovednost. Při rizikové hře by měl dospělý interpretovat signály dítěte a poskytnout mu potřebnou podporu nebo prostor, který potřebuje [15]. Při hře venku by děti měly mít možnost experimentovat, zažít chvíle neúspěchu i úspěchu a učit se metodou pokusů a omylů. Pokud se budeme snažit zabránit všem rizikovým situacím, děti nebudou vědět, jak se vypořádat s nepředvídatelným prostředím, a nebudou mít potřebnou sebedůvěru k samostatnému překonávání výzev. Pro rozvoj kvalitních venkovních praktik, které mají pozitivní dopad na zdraví a vývoj dětí, je klíčové vytvářet prostředí, kde se dospělí cítí během pobytu venku pohodlně a jsou motivováni k aktivní účasti. Tento přístup zahrnuje nejen poskytnutí atraktivních a bezpečných venkovních prostor, ale také zajištění, že tyto prostředí podporují sociální interakce a umožňují dospělým, aby se aktivně zapojovali do hry a učení s dětmi [17].

3.4 Role rodičů při volné hře

Rostoucí kultura strachu z možných úrazů, které by se mohly stát, ovlivňuje postoj rodičů a odborníků ke hře venku, takže děti mají tendenci být drženy uvnitř, zaměstnávány strukturovanými aktivitami a kontrolovány dospělými. Možné nebezpečí, interakce s cizími lidmi a automobilový provoz jsou

nejčastějšími faktory, které rodiče uvádějí, proč nenechávají své děti hrát si venku, i když uznávají důležitost takových zážitků. Tyto obavy mohou být vyvolány nesprávnou interpretací reality, aniž by měly reálný výraz ve společnosti. Například strach z únosu dítěte není spojen s nárůstem tohoto typu trestných činů, ačkoli sociální média těmto situacím přikládají větší důraz [15].

Jak bylo zmíněno výše volná hra je také spojena s rozvojem sociální inteligence dětí. Při nekonečných hrách s rolemi a kolektivních pohybových hrách děti zkouší různé varianty chování a procvičují sociální dovednosti. Pokud se považuje za normální, že si děti hrají pod dozorem dospělých a podle pravidel, která jim dospělí stanoví, nemělo by být překvapením, že se tak jejich sociální inteligence vyvíjí jen minimálně. Děti potřebují prostředí, kde se mohou bez přerušení hrát, což je klíčové pro jejich přirozený vývoj. Při pozorování hrajících se dětí může dospělý cítit údiv, zvědavost, ale i strach a nejistotu z neznámého chování dětí. Dospělí často vědí, jak problémy řešit, a mohou chtít dětem ušetřit obtíže. Nicméně děti, kterým je umožněno se volně hrát a sbírat osobní zkušenosti, jsou obvykle schopny realisticky posoudit své schopnosti a zvládnout i situace, které přinášejí určitá rizika [14].

Postupnou přestavbou hřiště, lze poskytnout dostatek času i pro vzdělávací procesy samotných dospělých. Mnoho rodičů může být překvapeno nebo dokonce znepokojeno, když vidí své děti hrabat se v hlíně, brodit se ve vodě nebo hrát si s pískem, který nevyhnutelně zanechává stopy na oblečení. Děti se během takových činností často zašpiní, což může být v rozporu s představami rodičů o čistotě a upravenosti. Je však důležité dát rodičům dostatek času, aby si uvědomili, jak vesele a vyrovnané je jejich dítě, když se může každý den věnovat intenzivní a svobodné hře [14].

Pro účinné podporování učení a rozvoje dětí je zásadní do hry venku integrovat tři základní dimenze: interakci s přírodními elementy, vystavení určitým rizikům a příležitosti k socializaci. Rozvoj těchto aspektů se může plně rozvinout pouze tehdy, pokud jsou děti doprovázeny pozornými a vnímavými dospělými, kteří se zajímají o jejich potřeby a zájmy.

4 NAVRŽENÉ ŘEŠENÍ

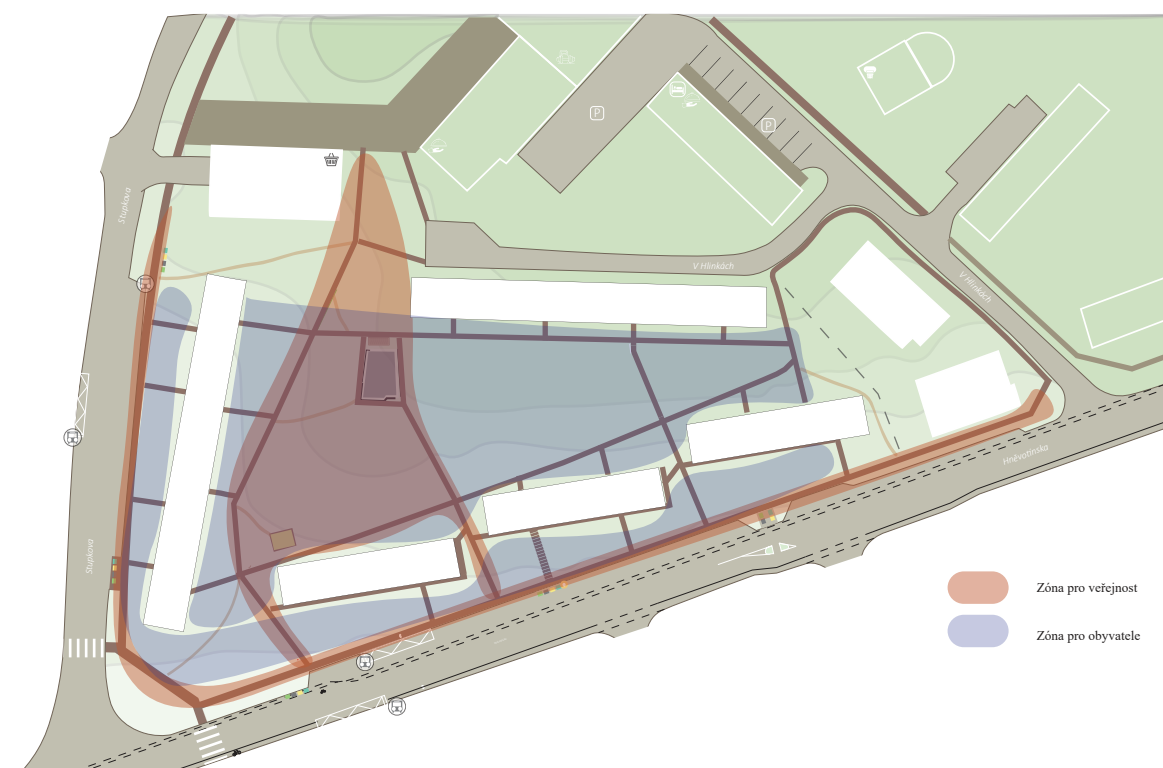
Prostor navržený tak, aby posiloval identitu jak jednotlivců, tak celého prostředí může zásadně přispět k tomu, jak lidé prostor vnímají a jak ho využívají, což má přímý dopad na kvalitu jejich každodenního života. Pokud se přistupuje k návrhu prostoru s důrazem na participační principy, je možnost zajistit, že prostor bude reflektovat potřeby a přání jeho uživatelů. Tímto způsobem lze vytvořit prostory, které nejen vyhovují funkčním požadavkům, ale také podporují vznik a udržení silné komunitní soudržnosti. V lokalitě panelových domů, kde již existuje infrastruktura jako dětské hřiště a lavičky, lze pozorovat, že prostor je využíván rodinami s dětmi. Tato skutečnost přináší jedinečnou příležitost transformovat tuto oblast na multifunkční komunitní centrum, které by podporovalo interakci mezi obyvateli a zároveň poskytovalo prostor pro širokou škálu aktivit. Cílem je přetvořit danou lokalitu na místo, které nabídne nejen možnosti pro odpočinek a relaxaci, ale také pro aktivní trávení volného času, jako jsou sportovní aktivity, volná hra, kulturní akce a setkávání sousedů.

4.1 Zónování

Analýza provozu v městských prostorech, kde dochází k interakci mezi veřejností a místními obyvateli, má za cíl zjistit, jakým způsobem se tyto dvě skupiny v daném prostoru ovlivňují. Tato analýza umožňuje hlouběji porozumět vzájemným vztahům těchto dvou skupin a identifikovat, jak prostorové uspořádání může přispět k jejich lepšímu soužití. Na základě trasování ruchu obyvatel a veřejnosti prostor lze rozdělit na dvě základní zóny: veřejnější a soukromější. Veřejnější zóna je navržena tak, aby byla přístupná a přívětivá pro všechny návštěvníky města, včetně turistů. Na druhou stranu, soukromější zóna je primárně určena pro obyvatele města a poskytuje klidnější a intimnější prostředí pro jejich každodenní život. Oddělení těchto dvou zón je zajištěno pomocí zelených bariér, jako jsou keře nebo řady stromů, které fyzicky i vizuálně chrání soukromější prostory před hlukem a pohledy z rušnějších oblastí.

Obrázek 9 Provoz v řešeném území

Obrázek 10 Zónování

LEGENDA:

- Nově umístěné chodníky
- Úprava povrchu
- Změna materiálu povrchu
- Zrušení prvku
- Úprava terenu
- Přidané stromy
- Přidané nízké keře

Ateliér Tvorba prostoru

Vypracovala: Korneliia Hodya

Vedoucí práce: Ing.arch. Kamil Koláček

Název práce: Revitalizace sídliště v Olomouci

Název výkresu: **Problémový výkres**

Výkres číslo: 3

Meritko: 1:1000 Formát: A3 Rok: 2024

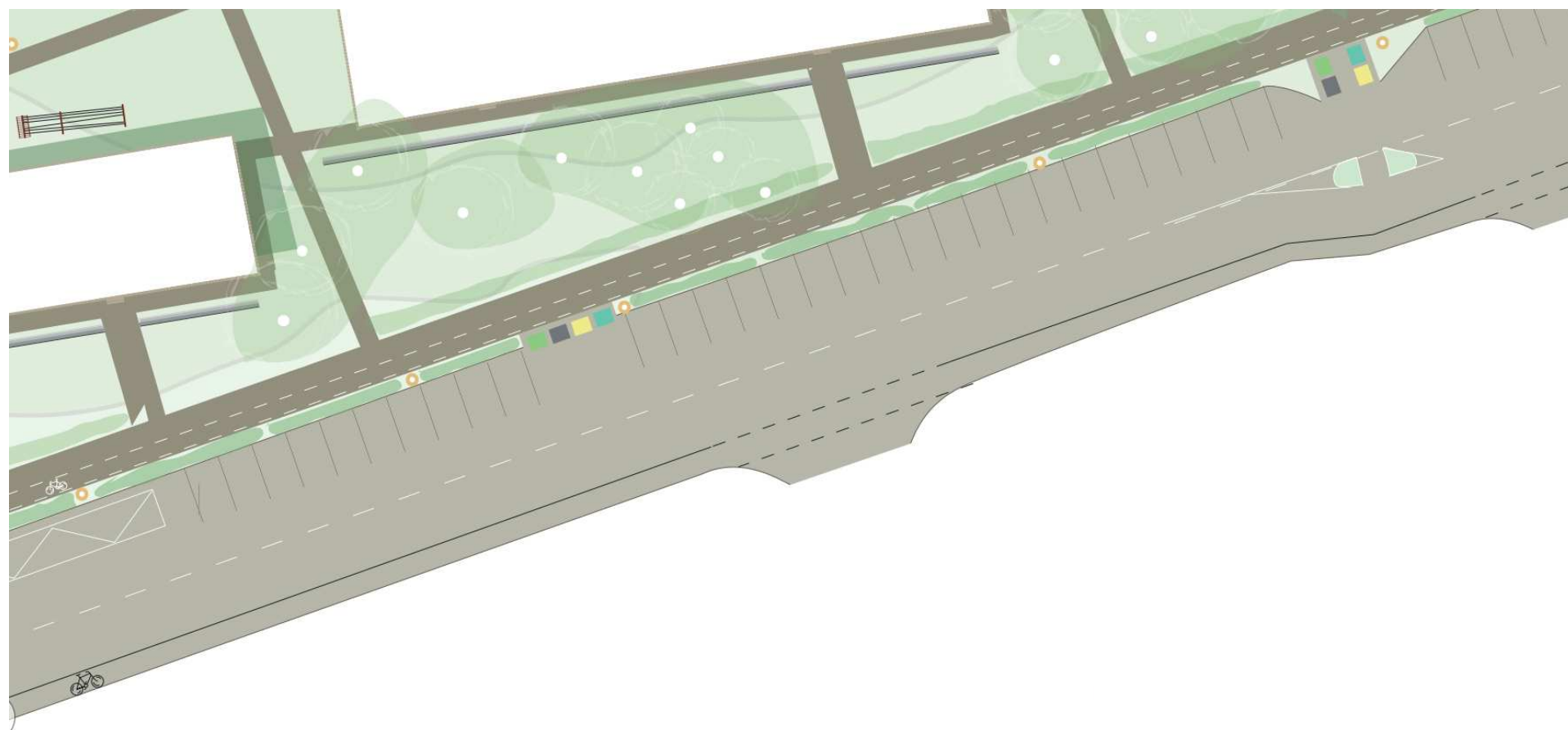
4.1.1 Úprava chodníků

Při revitalizaci městských chodníků v řešeném území je potřeba vyměnit povrch, aby odpovídal současným požadavkům na funkčnost a estetiku. Pro tyto účely se doporučuje vodopropustný beton, který zlepšuje odvodnění a snižuje problémy s odtokem dešťové vody. Ve veřejné části dochází k úpravě umístění chodníku. U prvního chodníku dělicí veřejnější a soukromější část dochází k zvlnění trasy, aby se cesta vyhnula kořenovým systémům stávajících stromů, které zasahují do chodníku. Toto řešení chrání stromy a udržuje přirozený charakter prostředí, a také zvyšuje bezpečnost uživatelů cesty tím, že eliminuje potenciální překážky a nerovnosti na chodníku. Další chodník je přemístěn dále od panelového domu a tím zajišťuje větší odstup od veřejnosti a soukromí pro obyvatele. U křížení cest, kde je větší pohyb lidí, dlažba chodníku vstupuje do trávníku a postupně se rozpadá směrem k přírodním plochám. Tento prvek umožňuje lepší propojení tras a integraci městského prostředí s okolní krajinou.

Při analýze provozu byl identifikován také problém s cyklostezkou umístěnou nebezpečně vedle silnice, kde parkování aut kolmo k silnici snižuje přehlednost situace. Tento nedostatek vede k nebezpečným situacím pro cyklisty, kteří musí sdílet prostor s parkujícími a manévrujícími auty.

V návrhu řešení tohoto problému je rozšíření stávajícího chodníku pro pěší a přidání odděleného pruhu pro cyklisty. Tímto způsobem se cyklostezka posune dál od parkovacího prostoru, což zlepší přehlednost a sníží riziko kolizí. Pro zvýšení bezpečnosti a vizuálního oddělení mezi silnicí a kombinovaným prostorem pro chodce a cyklisty je navržen zelený ostrůvek široký 60 cm. Tento ostrůvek bude vysázen nízkými rostlinami, které poskytnou efektivní bariéru a zároveň přidají estetický prvek do městského prostředí.

Dalším navrhovaným řešením je nahrazení asfaltové plochy parkování zatravněnou dlažbou. Tento krok nejenže podpoří lepší integraci přírody do městského prostředí, ale také zvýrazní parkovací plochy a zlepší odvodnění oblasti. Také dochází k rozšíření chodníku vedoucích k bytovým jednotkám ze směru silnice, což zvyšuje přístupnost pro případné parkování sanitky, hasičů a dalších záchranných služeb. Toto opatření je nezbytné pro zajištění bezpečnosti obyvatel, umožňuje rychlou reakci v případě nouze a zlepšuje celkovou infrastrukturu oblasti. Rozšíření chodníků také znamená lepší pohodlí pro pěší, což přispívá k větší bezbariérovosti a plynulosti pohybu v okolí bytových jednotek. Tímto krokem se zlepší nejen funkčnost, ale i bezpečnost prostoru, poskytne se dostatek místa pro nezbytné služby a zároveň se zachová dostatečná šířka pro pohodlný pohyb obyvatel a návštěvníků.

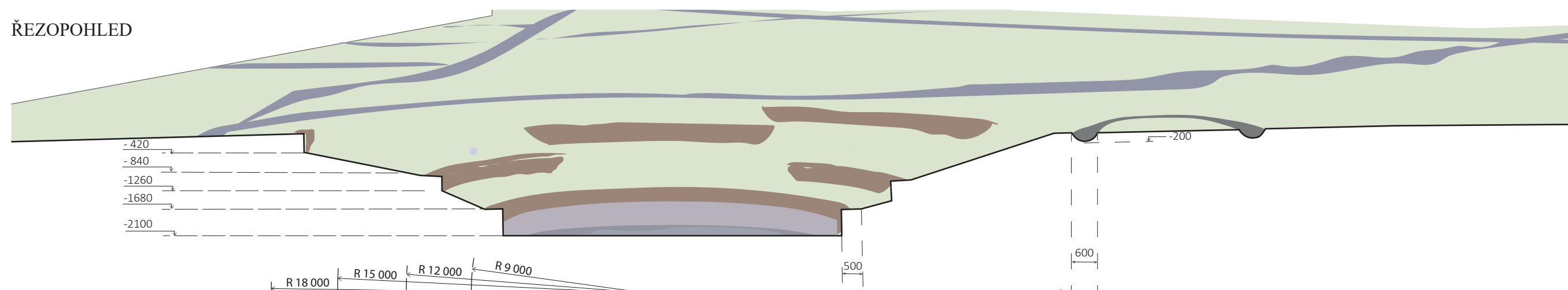
Obrázek 11 Navržené řešení cyklostezky (Vlastní zdroj)

4.2 Bývala požární nádrž

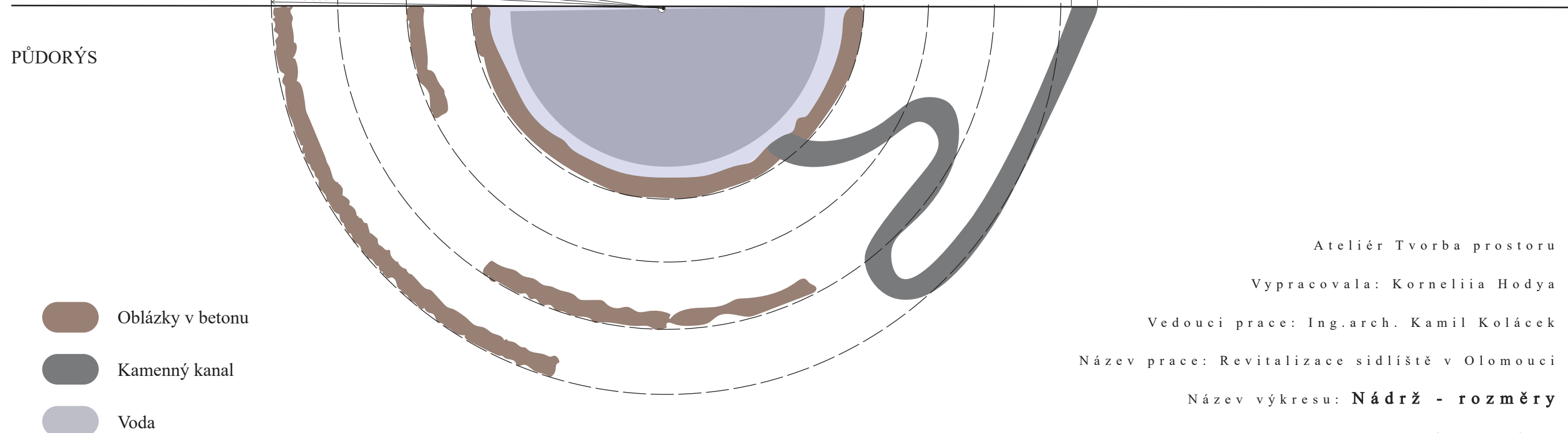
Původní nádrž měla obdélníkový tvar, který je předělaný na kruhový, přičemž je zachována její původní hloubka. Toto uchování hloubky nádrže slouží jako spojovací prvek s její minulostí. Ve středu nově vytvořeného kruhového prostoru bylo navrženo malé jezírko, které symbolicky odkazuje na původní funkci nádrže jako zásobárny vody. Toto jezírko přidává vizuální a akustický prvek, který obohacuje celkovou atmosféru místa. Efektivní fungování vodního prvku je podpořeno instalovaným cirkulačním systémem

Tento systém čerpá vodu nahoru a následně ji přivádí zpět do jezírka přes malý kamenný kanálek, což vytváří neustálý pohyb vody a zabraňuje její stagnaci. Okolo jezírka je vytvořeno kruhové posezení zasazené do terénu. Posezení je z kamenných oblázků zasazených do betonu s porostlým mechem. Což spolu s vysokou travou, která obklopuje prostor, přidává přirozený, ale udržovaný vzhled. Tato proměna dlouholeté požární nádrže se snaží staré a často opomíjené struktury přetvořit v ceněné a funkční prvky městského prostoru, které slouží nejen jako estetický doplněk, ale také jako praktický a ekologicky udržitelný prvek v krajině.

ŘEZPOHLED

PŮDORÝS

- Oblázky v betonu
- Kamenný kanál
- Voda

Ateliér Tvorba prostoru

Vypracovala: Korneliia Hodya

Vedoucí práce: Ing. arch. Kamil Koláček

Název práce: Revitalizace sídliště v Olomouci

Název výkresu: **Nádrž - rozměry**

Výkres číslo: 4

Meritko: 1:100 Formát: A3 Rok: 2024

4.3 Prostor pro volnou hru

Hřiště, zaměřené na volnou hru dětí, je navrženo tak, aby podporovalo kreativitu a fyzický vývoj. Středobodem je rozlehlá plocha s pískem obsahující kameny, klády, klacky a keře, které poskytují dětem materiál pro stavbu a hru. Důležitým prvkem je vodní zdroj umožňující dětem hrát si s mokřým pískem, což podporuje jejich sensorický rozvoj. V písku jsou umístěné prolézačky, které zároveň slouží jako plocha pro různá dotvarování z písku. Na se vyskytují dvě takové prolézačky, navržené pro skupinové hry, což podporuje spolupráci a sociální interakce mezi dětmi.

Dalším prvkem jsou dřevěné platformy umístěné na stromech. Tyto platformy umožňují dětem bezpečně prozkoumávat výšky, přičemž největší nižší platforma slouží jako hlavní základna a menší platformy jako stupínky k nejvyšší platformě, která je vybavena zábradlím. Jako materiál pro tyto konstrukce je vhodné použít odolné dřevo, například dub nebo cedr, které je odolné proti povětrnostním vlivům a škůdcům. Lanové hry a možnost vytvářet sítě mezi stromy přidávají další rozměr k fyzické aktivitě a koordinaci. Přirozené hřiště s pískem jako dopadovou plochou nabízí bezpečné prostředí pro rozmanité aktivity. Důležitým prvkem hřiště je také zeleň v podobě keřů, jejichž větve a listy poskytují přirozený stín a další prvky pro hru.

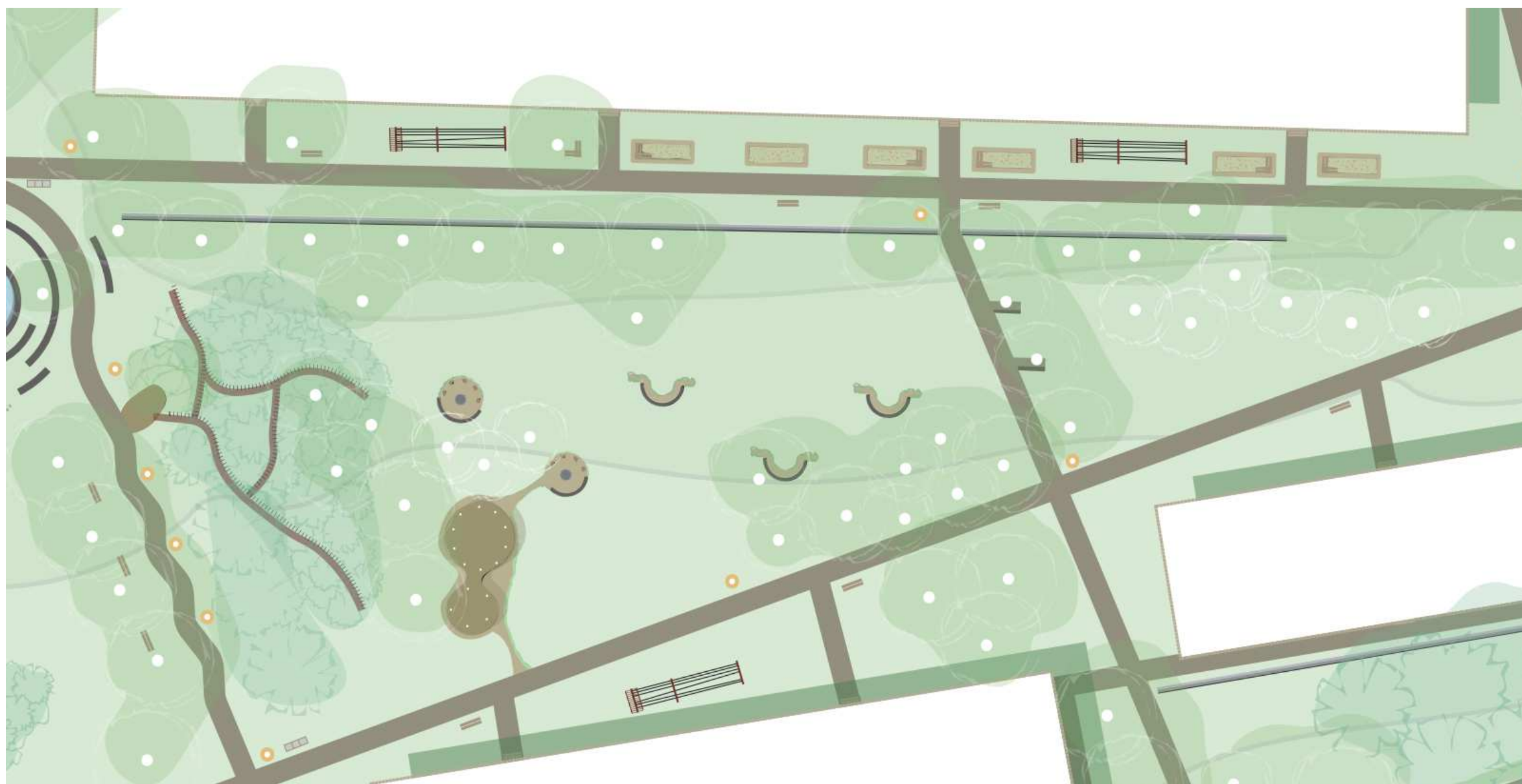

Obrázek 12 Navrhovaný stav – veřejná část (Vlastní zdroj)

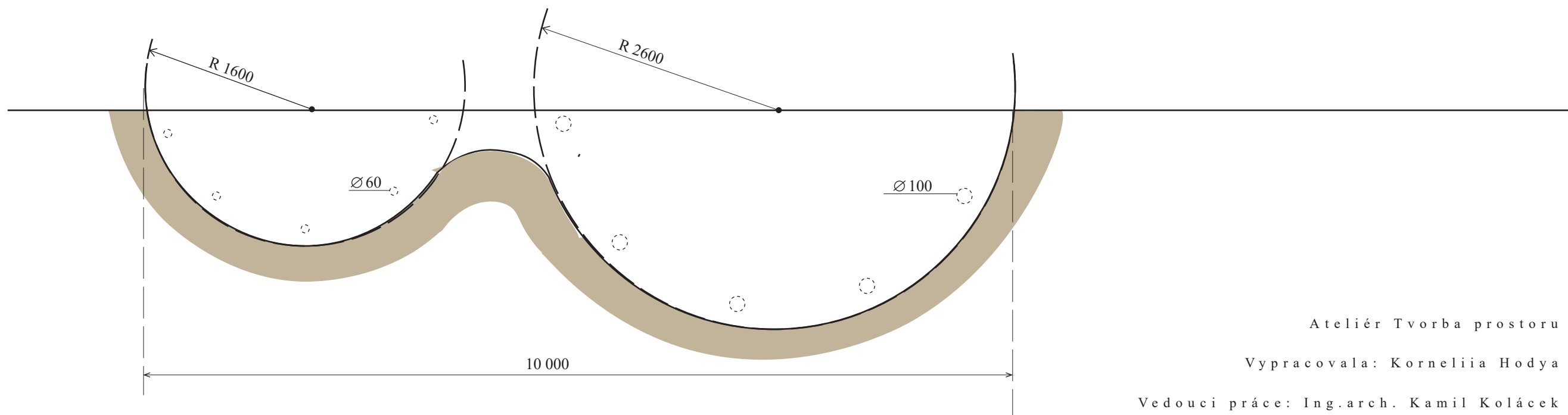
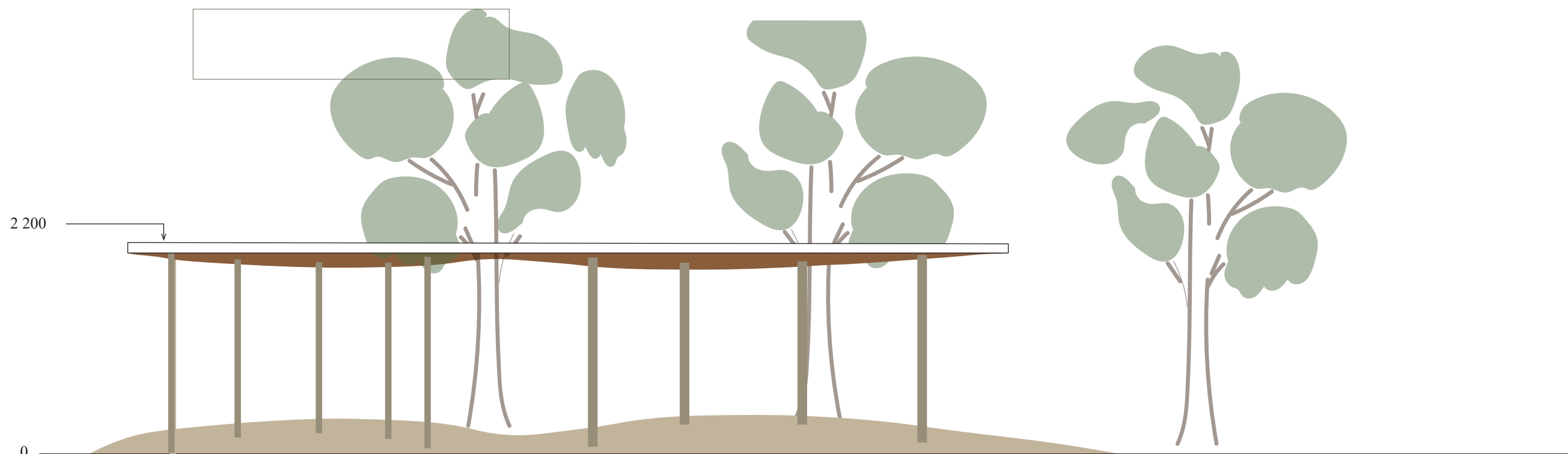
4.4 Společenské prostory

Cílem návrhu soukromějších společenských prostorů je poskytnuti prostorů pro komunitní setkávání. Středobodem těchto prostorů je altánek, jehož design je inspirován tvarem spojujících se nebo oddělujících se kapek. Tento tvar umožňuje efektivně využít prostorů pro dvě oddělené posezení. Větší část altánku je vybavena dřevěným stolem a lavicemi a slouží pro posezení 10 lidí. Menší část altánku, která je určena přednostně pro děti, nabízí čtyři nižší posezení ve formě kmenů stromů a menší stolek, což poskytuje prostor pro stolní hry. Podlaha pod altánem je zpevněna mlátem, což zajišťuje udržitelnost prostoru. Z altánku vede cesta k ohništi, které je situováno v kruhovém tvaru.

Díky snižujícímu se terénu je posezení u ohniště částečně zasazeno do země, a tím je vytvořeno půlkruhové posezení z oblázků, doplněné posezením na kládách nebo pařezech. Uprostřed kruhu je vyhrazen prostor pro samotné ohniště. Toto uspořádání poskytuje příjemný výhled na přirozenou louku, kde je další podobně navržené posezení s možností ohništěm. Ve svahu jsou dále rozmístěny další tři prvky k posezení zasazené ve svahu. Ty jsou vytvořeny taktéž z oblázků, jejich forma je půlkruhové, a slouží pro relaxaci a společenské aktivity. Blízko chodníku je posezení z téhož kamene, která jsou navržena jako dva zářezy do terénu, poskytující další místa pro odpočinek a užívání si přírody. Tato posezení jsou strategicky umístěna tak, aby byla přístupná a zároveň nabízela určitou míru soukromí a klidu pro uživatele.

Obrázek 13 Navrhovaný stav – soukromá část (Vlastní zdroj)

Ateliér Tvorba prostoru
Vypracovala: Korneliia Hodya
Vedoucí práce: Ing.arch. Kamil Koláček
Název práce: Revizalizace sídliště Olomouc
Název výkresu: **Altán - základní rozměry**
Výkres číslo: 5

Meritko: 1:50 Formát: A3 Rok: 2024

4.5 Mobiliář

Mobiliář veřejného prostoru zahrnuje všechny prvky, které nejsou trvale spojené se zemí, nebo demontovatelné, a jsou určeny primárně k doplnění daného veřejného prostoru. Obvykle jde o základní vybavení, jako jsou veřejné osvětlení, lavičky, přístřešky, fontány, sochy a podobně. Tyto prvky často reflektují aktuální design a neměly by být považovány za zásadní charakteristiku veřejného prostoru. Stabilní objekty veřejného prostoru, které zahrnují prvky drobné architektury nebo zabudovaný inventář – jako jsou sloupky, zídky, platformy a další – formují hmotu, která definuje prostor a ovlivňuje dění v něm. S těmito objekty je třeba pracovat jako s elementy, které formují a definují charakter veřejného prostoru [18].

Kromě osvětlení a sedacích prvků popsanych níže v kapitole, návrh zahrnuje také rozložení odpadkových košů pro tříděný odpad. Prostor je také obohacen o pitko ve veřejné části mezi hřištěm a nádrží, které poskytuje tři úrovně – pro dospělé, pro děti a pro zvířata. Sušáky na prádlo jsou částečně ponechány na původním místě, zatímco některé byly přemístěny blíže k panelovým domům. Tyto sušáky jsou navíc navrženy tak, aby umožňovaly dětem lezení po trubkách nahoru.

4.5.1 Osvětlení

Při návrhu osvětlení, u silnice dochází k přesunutí pouličních lamp do zeleného ostrůvku. Množství a rozestupy lamp jsou zachovány, což zajišťuje dostatečné osvětlení silnice při zachování estetického vzhledu prostředí. Vnitřní prostory parku jsou osvětleny parkovými lampami umístěnými v rozstupech 25 až 20 metrů, zatímco ve frekventovanějších částech jsou lampy umístěny blíže k sobě pro zvýšení bezpečnosti. U zvláště chodníku jsou instalována nízká světla, která osvětlují cestu. Bývalá požární nádrž je nasvícena LED pásky zasazenými do sedacích prvků, což vytváří vizuální efekt a zároveň zvyšuje bezpečnost oblastí. U altánku je použito bodové osvětlení umístěné po obvodu u sloupů, což efektivně nesvětluje tento prostor a zároveň podtrhuje jeho architektonické prvky. Posezení ve svahu a u ohniště jsou doplněna bodovým osvětlením zasazeným přímo do sedací zídky, což přispívá k intimnější a pohodlnější atmosféře v těchto částech.

4.5.2 Sedací prvky

Pro doplnění sedacích ploch v prostoru byly zvoleny lavičky jednoduchého, přírodního vzhledu. Tyto lavičky doplňují veřejnou část kolem hrací části a dále jsou umístěny ve více stíněných prostorách před budovami. Na místech, která jsou více prosluněná, byly instalovány vyvýšené dřevěné záhony, jejichž hrana tvoří další prostor pro posezení. Tímto způsobem vzniká nejen další sedací prvek, ale i nová aktivita pro obyvatele v podobě výsadby květin. Záhony přinášejí vůni a zároveň izolují pohledy do oken

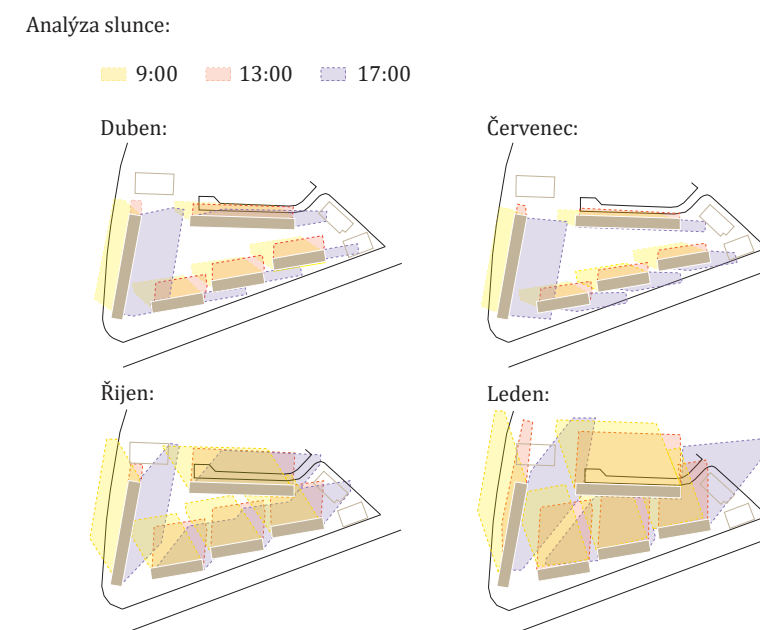
panelových domů. Záhony jsou viditelné z oken, z kamenného posezení umístěného ve svahu a z dvou laviček umístěných na protější straně chodníku, které nabízejí místo pro odpočinek a současně výhled na záhony a okolní prostředí.

4.6 Zeleň

Zeleň v prostoru zastává funkční roli, poskytuje stín a dotváří charakter místa. V některých částech je vegetace upravena pro hraní dětí. Například u zhuštění jehličnatých vyšších křovin blízko nádrže je instalována kovová konstrukce, která mezi křovinami vytváří průchody pro děti. Tento prvek spojuje prostor u altánku a ohniště s oblastmi nádrže a hřiště, čím se propojuje veřejnější a soukromější část prostoru. U jednoho vchodu je umístěna platforma se zábradlím na stromě přístupná pouze tunelovým průchodem mezi keři. Další příležitosti k hře poskytuje zeleň v oblasti s pískem, kde keře slouží jako stavební materiál ve formě větví a listů.

Pro efektivní využití prostoru se doporučuje vysazovat rychle rostoucí rostliny jako černý bez a lískové keře, z nichž lze vytvářet bludiště a houštiny. Je vhodné používat víceleté rostliny, které jsou odolnější a mají větší šanci přežít v prostředí aktivních dětských her, což v dlouhodobém horizontu přináší úspory, i když jsou pořizovací náklady vyšší [14].

U oblasti s nádrží je prostor doplněn vysokou trávou u kameny, což přispívá k přirozenému rázu místa. V soukromé části je doplněno několik stromů u posezení ve svahu a v nejvýhodnější části prostoru jsou vysazeny okrasné stromy, jako jsou šeřík a javor, což zvyšuje estetický dojem prostoru.

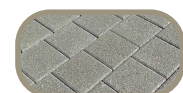
Obrázek 14 Analýza slunce (Vlastní zpracování)

LEGENDA:

Asfaltový povrch

Betonová voděpropustná dlažba

Zatrávněná betobová/kamenná dlažba

Mlatový povrch

Dřevěné trisky

Oblázky v betonu

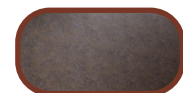
Jíllový písek

Dubové dřevo

Smrkové dřevo

Kov

Zatrávněná dlažba - parkování

Ateliér Tvorba prostoru

Vypracovala: Korneliia Hodya

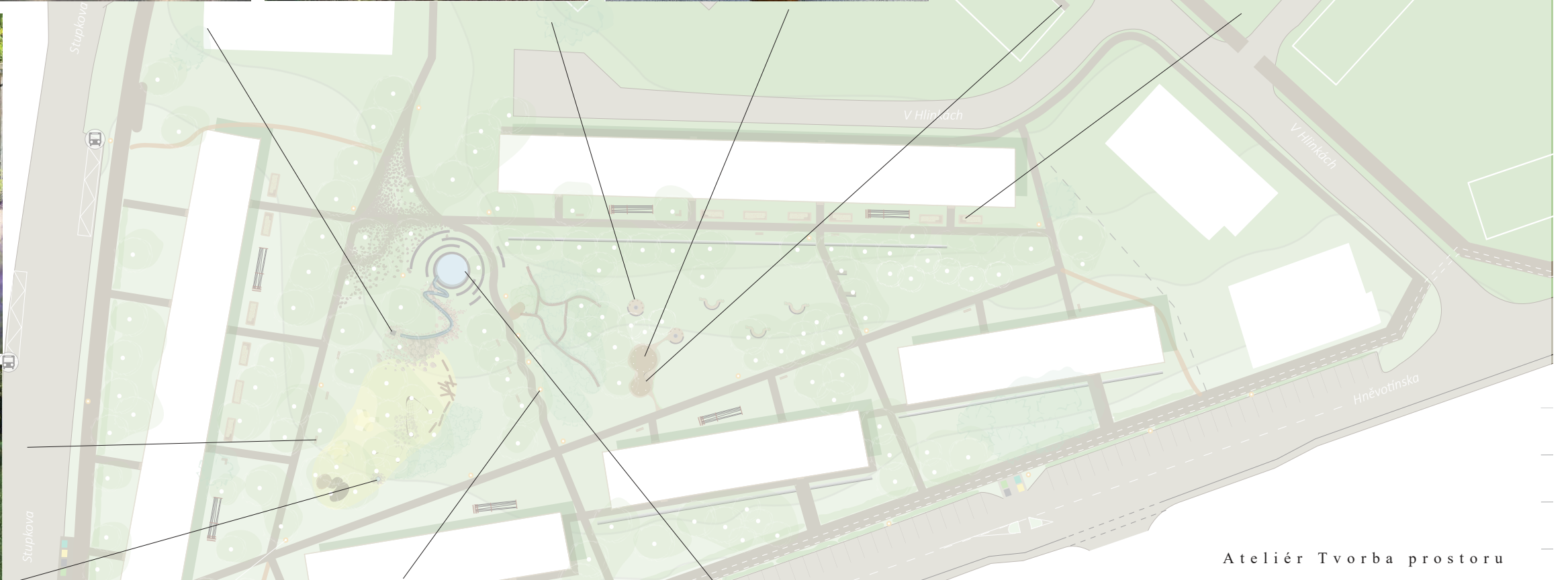
Vedoucí práce: Ing.arch. Kamil Koláček

Název práce: Revitalizace sídliště v Olomouci

Název výkresu: **Materiálové řešení - situace**

Výkres číslo: 7

0 10 20 30 40 50 m + Meritko: 1:1000 Formát: A3 Rok: 2024

Ateliér Tvorba prostoru
Vypracovala: Korneliia Hodya
Vedoucí práce: Ing.arch. Kamil Koláček
Název práce: Revitalizace sídliště v Olomouci
Název v.: **Mobiliář - příkladové obrázky**
Výkres číslo: 8
Meritko: 1:1000 Formát: A3 Rok: 2024

5 SPOLUVYTVÁŘENÍ PROSTORU – CESTA K IDENTITĚ

Prostor, ve kterém žijeme, má zásadní vliv na formování naší identity a osobního rozvoje. Prostor ovlivňuje, jak se cítíme, jak spolu komunikujeme a jak vnímáme svět kolem sebe. Aby se člověk mohl cítit jako doma ve venkovním prostoru, je zásadní, aby se do jeho tvorby zapojil a vybudoval si k němu osobní vztah. Zapojení obyvatel do plánování a úprav veřejného prostoru nejen posiluje komunitní ducha, ale také umožňuje lidem lépe se identifikovat s místem, kde žijí.

Spoluvytváření prostoru odkazuje na procesy, kde obyvatelé nebo uživatelé prostoru přímo spolupracují s projektanty a architekty na designu a funkci svého prostředí. Tento proces je odlišný od tradičního plánování, kde jsou rozhodnutí často učiněna bez širšího zapojení těch, kteří prostor skutečně využívají.

Zapojení obyvatel do tvorby a plánování prostředí, ve kterém žijí, přináší signifikantní psychologické výhody. Tento proces umožňuje lidem mít větší kontrolu nad prostředím, což má přímý dopad na jejich pocit bezpečí a osobní pohody. Když obyvatelé přispívají k rozhodnutím, která ovlivňují jejich bezprostřední okolí, mohou lépe reflektovat jejich potřeby a preference, což vede k větší spokojenosti. Lidé jsou přirozeně více spokojeni, když cítí, že mají možnost ovlivnit prostředí, ve kterém žijí, a nejsou pouze pasivními příjemci rozhodnutí, která za ně činí někdo jiný.

Z ekonomického hlediska přináší spoluvytváření výhody spočívající v úsporách nákladů na údržbu a rozvoj městské infrastruktury. Spolupráce s místními obyvateli při výběru materiálů a zdrojů, které jsou snadno dostupné a levné, může výrazně snížit výdaje na realizaci projektů. Lokální materiály často vyžadují nižší logistické náklady a jsou přizpůsobeny místním klimatickým podmínkám, což snižuje potřebu nákladné údržby.

Komunitní prostory mohou být příkladem, jak lze nevyužitý pozemek transformovat v živoucí centrum, které podporuje soudržnost mezi obyvateli. Vedle toho, že místo slouží jako pro setkávání, může zároveň přispět ke zlepšení místní biodiverzity, protože podporuje různé druhy rostlin. Tímto způsobem komunitní lze zlepšit estetickou a ekologickou bilanci městského prostředí.

Investice do zlepšení veřejných prostorů, jako jsou parky, náměstí a pěší zóny, může mít zásadní vliv na zvýšení atraktivity dané oblasti. Tato místa se stávají lákadlem nejen pro nové obyvatele, kteří hledají příjemné prostředí pro život, ale i pro turisty, kteří oblast navštěvují. Vylepšené a dobře udržované veřejné prostory mohou podstatně přispět k ekonomickému růstu, neboť zvyšují hodnotu nemovitostí a lákají nové podniky, které chtějí využít zvýšeného pohybu a zájmu lidí.

5.1 Praktické příklady zapojení

Výsadba květin a stromů: V rámci komunitních projektů mohou obyvatelé být aktivně zapojeni do výsadby květin a stromů v různých lokalitách svého města nebo obce. Tato činnost umožňuje obyvatelům rozhodovat o typu a rozmanitosti rostlin, které mají být vysázeny, čímž přímo ovlivňují estetický a ekologický vzhled svého okolí.

Tvorba herních prvků z přírodních materiálů, jako jsou klády, kameny nebo větve, umožňuje dětem bezpečně objevovat a učit se o přírodě, zatímco podporuje jejich kreativitu a fyzický vývoj. Přizpůsobitelné hřiště, kde mohou rodiče a děti společně tvořit a měnit herní prostředí, vytváří smysluplný a dlouhodobý vztah k lokálnímu prostředí.

Tvorba nábytku z přírodních materiálů: jednoduchý venkovní nábytek z pařezů, klád, nebo jiných přírodních materiálů, jsou dalším příkladem spoluvytváření, který zvyšuje funkčnost a estetiku veřejných i soukromých prostorů. Tato činnost umožňuje obyvatelům přímo se podílet na designu a výrobě, nalezení prvků, které jsou poté použity jako součást městského mobiliáře.

V rámci projektů spoluvytváření je klíčové vytvoření prostředí, kde mají obyvatelé možnost aktivně vyjadřovat své názory a představy. Toto zapojení zajišťuje, že finální plány nejen odrážejí potřeby a přání místní komunity, ale také podporují pocit vlastnictví a zodpovědnosti za společné prostory. Výhodou participativní projektu je adaptace na měnící se potřeby a přání komunity. Tato adaptabilita zajišťuje dlouhodobou udržitelnost a úspěch projektů, protože jsou neustále aktualizovány a vylepšovány dle aktuálních potřeb a trendů. Pravidelné konzultační setkání, ankety, dílny a veřejná shromáždění jsou příklady metod, které umožňují obyvatelům sdílet své nápady a tvořit tak prostředí kolem sebe.

Vizualizace 1 Veřejný prostor u nádrže

Vizualizace 2 Bývala požární nádrž

Vizualizace 3 Dětské hřiště

Vizualizace 4 Komunitní prostor - altán, ohniště

Vizualizace 5 Komunitní prostor – záhony, posezení v terénu

6 PŘÍKLADY PODOBNÝCH REALIZACÍ

6.1 Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers Hage

"Hage" je koncept veřejného prostoru, vyvíjený na okraji Lundu ve Švédsku, středověkého města známého svou úrodnou zemědělskou půdou a historickým významem. Tento projekt se objevuje jako přímá odpověď na nové urbanistické vývoje, které se odehrávají v důsledku rozšíření spojeného s nedalekým vědeckým parkem. [19]

Veřejný prostor "Hage" byl navržen jako uzavřená zahrada pro shromažďování lidí, diskuse, hru a výměnu nápadů. Je ohraničen ze tří stran jednoduchou, 2,2 metru vysokou cihlovou zdí. Čtvrtá strana ohraničení je otevřená a chráněná korozivzdornou ocelovou střechou o rozměrech 43,2 x 7,2 metru, pod kterou se nachází dlouhý dřevěný stůl doplněný o dvě lavice. Tyto lavice jsou podpírány dvěma kameny, které byly získány z nedalekého lomu, a 48 000 recyklovaných cihel pochází z nedávno zbořené džemové továrny Björnekulla. S místními výrobci Proswede a londýnskými konstrukčními inženýry Price & Myers byl vyvinut záměrně jednoduchý konstrukční systém pro střechu, který využívá 20 000 nýtů místo standardního svařovacího procesu. Tento tým se rozhodl pro ručně zpracovaný přístup, který odráží designovou estetiku vyvinutou ve spolupráci mezi architekty a inženýry: jednoduchost, upřímnost a integrita materiálů. Design střechy je také zamýšlen jako odkaz na nýťovanou železnou střechovou konstrukci lundské katedrály, vytvářející konceptuální a fyzické spojení mezi oběma strukturami, které jsou od sebe vzdáleny 5 km. Málo využívaná pole se tak přeměnily v živoucí městskou oblast. [19]

Projekt "Hage" významně přispívá k proměně krajiny a poskytuje prostor pro sociální interakce a komunitní rozvoj. Jeho inovativní přístup v kombinaci s úctou k místním zdrojům a komunitě nabízí cenný model pro další městské plánování. Tento projekt ukazuje, jak mohou veřejné prostory sloužit jako katalyzátory pro budování silnějších a udržitelnějších komunit, a představuje úspěšný příklad integrace architektonických a komunitních hodnot do nových urbanistických projektů.

Lokace: Svezia – Lund.

Designéři: Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers

Spolupráce: White Architects: Jake Ford, Åsa Bjerndell Proswede: Johan Tilly (Steel Fabrication)
Murbolaget: Håkan Nilsson (Bricklayer) Ncc: Jonas Kroon, Mickael Forsberg, Christer Persson (Concrete Works)

Rok realizace: 2021

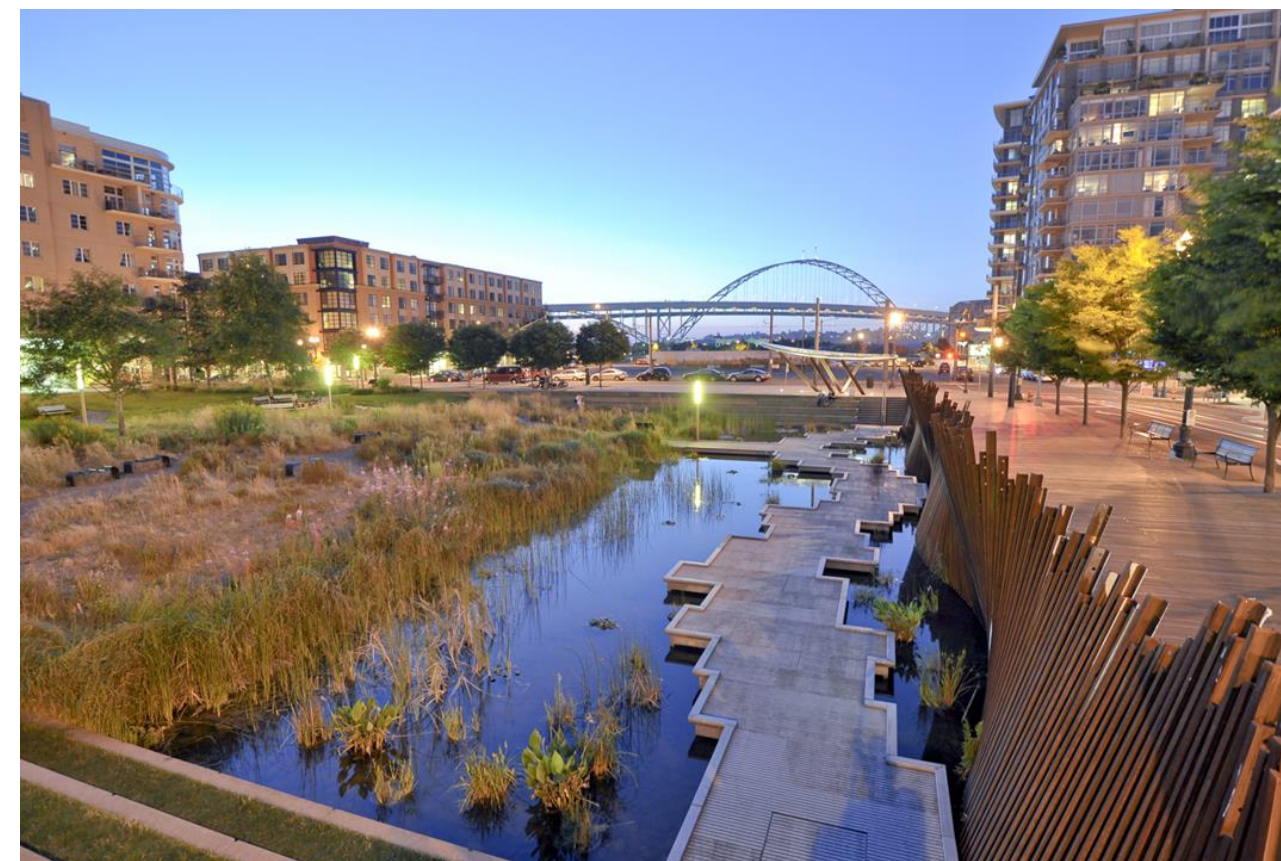
Obrázek 15 Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers Hage [20]

6.2 Tanner Springs Park v Portlandu

GreenWorks, ve spolupráci s německým ateliérem Atelier Dreiseitl, navrhla Tanner Springs Park, městský park ve čtvrti Pearl District v Portlandu. Park, zaměřený na mokřadní prostředí, slouží rostoucímu okolnímu sousedství i návštěvníkům oblasti. Jeho udržitelný design zahrnuje inovativní využití vody a dešťové vody, vytvářející útočiště pro lidi a zvířata uprostřed rušného centra města. Designový proces byl velmi interaktivní a zahrnoval občany Portlandu prostřednictvím série veřejných dílen. Park měl zahrnovat vodu a pěší lávku, která byla součástí původního hlavního plánu. S rostoucím významem železničního obchodu pro mladé město jezero Couch bylo vysušeno a zasypano, aby ustoupilo skladištím a železničním kolejím, které byly později nahrazeny obytnými domy, obchody a veřejnými prostory. Dnes se park nachází přibližně 6 metrů nad původním dnem jezera. Blok, nyní známý jako Tanner Springs Park, se nachází přímo v centru historického Couch Lake, blízko kanálu Tanner Creek. Během 80. let 20. století začala tato oblast plná železničních dvorů, průmyslových zařízení a skladů procházet přestavbou. Obyvatelé Portlandu začali vidět novou čtvrť přímo sousedící s centrem města jako místo, kde by mohli žít a pracovat v dynamickém městském prostředí. Je toto bohaté spojení přírodní a kulturní historie, které designový tým chtěl zahrnout do Tanner Springs Park. Představovali si odhalení zapomenutého mokřadu pod povrchem města. Všechny rostliny v parku jsou původní pro údolí Willamette, od mokřadních ostřic po vznešený oregonský dub bílý, který "invaduje" městskou uliční scénu na západním okraji parku. Východní okraj rybníka je vymezen vlnící se "Uměleckou zdí" z recyklovaných železničních kolejnic, některé z kterých jsou téměř stoleté. Trávníkové terasy, se táhnou po obou stranách parku a poskytují místo pro obědové posezení a výhledy na okolí. Pěší cesty v parku jsou vyrobeny z recyklované bazaltové dlažby, která byla kdysi nalezena v ulicích sousedství. Rybník je biologicky čištěn, bez použití chemikálií. Veškerý povrchový odtok z celého bloku je směřován do čistícího biotopu, místo do okapů a kanálů v okolních ulicích. Vegetace v parku je také spravována bez chemikálií, aby se zachovala biologická životaschopnost rybníka.[21]

Projekt se vyznačuje inovativním využitím vodních prvků a původních druhů rostlin, čímž reflektuje historii lokality a zároveň poskytuje přírodní prostředí uprostřed urbanizované oblasti. Park byl navržen s důrazem na udržitelnost a interakci s místní komunitou, což je patrné z množství veřejných diskusí a workshopů, které formovaly jeho konečnou podobu. Výsledkem je místo, které slouží nejen jako klidová zóna pro obyvatele, ale také jako vzorový příklad regenerace městských prostorů s respektem k přírodním a kulturním hodnotám.

Lokace: Portland, USA Designer: Atelier Dreiseitl Rok realizace: 2003

Obrázek 16 Tanner Springs Park [22]

6.3 Projekt Eden, Hřiště Nature's Playground

Společnost TouchWood, místní specialista na dětská hřiště a dobrodružné parky, získala prestižní zakázku na návrh a výstavbu nového dobrodružného hřiště pro Projekt Eden v Cornwallu. Nature's Playground je jedním z největších venkovních hřišť na jihozápadě Anglie a zahrnuje velké na míru vyrobené skluzavky, houpačky, vodní hry, zavěšené sítě a další prvky. Středobodem je devítimetrová věž Strom života, kde si děti mohou hrát, lézt a vystoupat do vyhlídkového hnízda, než se vrátí dolů po šroubovitě skluzavce. Plocha o rozloze 500 metrů čtverečních nabízí také smyslové a přístupné hraní a ponoří návštěvníky Edenu do lesního světa vyrobeného z přírodních a udržitelných materiálů. Stavba tohoto hřiště zahrnovala řadu tradičních řemeslných dovedností. Zahrnovala vytvoření na míru vyrobené granitové vodní kaskády se střídajícími se tůňkami, které umožňují dětem i dospělým interagovat s vodou ve všech jejích stavech. Zahrnovala výsadbu a pletení nespočtu zelených vrbových proutí, které budou růst a transformovat se s každým ročním obdobím. Zahrnovala ruční výběr a přizpůsobení kmenů a větví ve velkolepé struktuře stromu života. Mise Edenu zahrnovala aktivní účast místních komunit, kde to bylo možné. Aby zapojili místní komunitu, integrovali proces Designing for Real, kde nejdříve zkoumali návrh s místními zainteresovanými stranami pomocí spolupráce na konstrukci hřiště v dočasné formě a poté skutečně postavili jeden z prvků s místní školní skupinou pomocí tradiční řemeslné dílny. Záměrem bylo vytvořit hřiště bohaté na příležitosti pro společnou hru dospělých a dětí v prostředí inspirovaném přírodním světem. Výzkumy během let společnost informovaly, že kombinace volně přístupných příležitostí k hraní a prostředí simulujícího přírodní svět vytváří trvalé pozitivní vzpomínky na hru. Ať už jde o stavění hrází na potoku, plavení nalezených listů přes rybník, poslech ptáků nebo stavění úkrytu, poslání tohoto hřiště je k dobrodružství a průzkumu s přáteli a rodinou. [23]

Projekt Eden a hřiště Nature's Playground kombinují přírodní prvky a udržitelné materiály ve svém designu, který je přístupný pro všechny věkové kategorie a schopnosti. Zaměřuje se na inkluzi, vzdělávání a celoroční zábavu. Design, vyvinutý společností TouchWood, zahrnuje tradiční řemeslné techniky a lokálně získané materiály, což odráží závazek k ekologickým principům. Hřiště je integrováno do komunitního procesu designu a výstavby, což zvyšuje zapojení a pocit vlastnictví místních komunit. Celkově hřiště nabízí prostředí pro fyzický, emocionální a sociální rozvoj dětí.

Lokace: Cornwall Designéři: TouchWood Rok realizace: ---

Obrázek 17 The Eden Project [23]

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce poskytla několik různých přístupů a pohledů na veřejné prostory a charakterizovala jejich nezastupitelnou roli v městském životě. Skrze analýzu různých případových studií a teoretických přístupů bylo prozkoumáno, jak kvalitně navržené veřejné prostory přispívají nejen k estetice města, ale také k sociální soudržnosti, ekonomické prosperitě a udržitelnému rozvoji. Hlavní zjištění ukazují, že veřejné prostory hrají klíčovou roli v utváření identity obyvatel a ve zlepšování kvality jejich života. Tyto prostory nabízí místním komunitám platformu pro sociální interakce, rekreaci a kulturní vyjádření, které jsou nezbytné pro vybudování silného a živého městského prostředí. Navíc, práce zdůrazňuje význam spoluvytváření a participace obyvatel v procesu plánování a rozvoje veřejných prostor. Umožnění obyvatelům, aby měli vliv na tvarování prostorů, které denně využívají, nejen zvyšuje jejich spokojenost a pouto k danému místu, ale také přispívá k udržitelnějšímu a efektivnějšímu využívání těchto prostor. V závěru je třeba zdůraznit, že úspěch veřejných prostor závisí na neustálé péči, inovacích a adaptaci na měnící se potřeby městské populace. Pro budoucí rozvoj měst je klíčové, aby urbanisté, designéři, politici a občané spolupracovali na vytváření kvalitních, bezpečných a živých veřejných prostorů. Tato práce nabídla několik doporučení, jak dosáhnout těchto cílů. A doufá, že její zjištění budou sloužit jako základ pro další výzkum a praktické aplikace v oblasti urbanismu a veřejného prostoru.

Investice do kvalitních veřejných prostorů je investicí do zdraví, štěstí a prosperity městských komunit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

HÁBLOVÁ, Anna Beata, 2019. *Nemísta měst: opomíjená, pomíjivá a míjená místa měst*. Brno: Host. ISBN 978-80-7577-992-2.

KRATOCHVÍL, Petr, 2015. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez. ISBN 978-80-88033-00-4.

JEHLÍK, Jan. *Obec a sídlo: o krajině, urbanismu a architektuře. Edice architektury*. Praha: Ausdruck Books, 2013. ISBN isbn978-80-260-5399-6.

MELKOVÁ, Pavla. *Vnímání prostoru*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2021. ISBN 978-80-7467-156-2.

VALENA, Tomáš. *Vztahy: o vazbě k místu v architektuře*. Přeložil Petr Kaška. Praha: Zlatý řez, [2018]. ISBN 978-80-88033-05-9.

Historie města. Online. [b. d.]. Dostupné z: <https://tourism.olomouc.eu/>. [cit. 2024-05-08].

AMBROŽOVÁ, Zuzana. Veřejné prostory malých měst – teoretická východiska. Online. In: *Urbanismus a rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 6, s. 14-20. Dostupné z: <https://is.vstecb.cz/>. [cit. 2024-05-08].

O Olomouckém kraji. Online. In: Olomoucký kraj. 2024. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>. [cit. 2024-05-10].

Parky v městě květin. Online. In: Sady, Parky, Zahrady. 2019. Dostupné z: <http://www.spz.cz/2020/01/parky-v-meste-kvetin/>. [cit. 2024-05-10].

Čechovy sady Olomouc. Online. In: Eprogram. [b. d.]. Dostupné z: <https://www.eprogram.cz/mista/598-cechovy-sady-olomouc>. [cit. 2024-05-10].

ANDREÁŠ, Jan. *Park Malého prince*. Online. In: Olomouc město pro rodinu. [b. d.]. Dostupné z: <https://prorodinu.olomouc.eu/>. [cit. 2024-05-10].

DANIEL, Jan; FRAJER, Jindřich a KLAPKA, Pavel. *Proměny suburbia: Olomouc – Nová Ulice*. Online. In: . 2010. [cit. 2024-05-06].

SHARP, Joanne; POLLOCK, Venda a PADDISON, Ronan. Just Art for a Just City: Public Art and Social Inclusion in Urban Regeneration. Online. S. 23. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/40705727_Just_Art_for_a_Just_City_Public_Art_and_Social_Inclusion_in_Urban_Regeneration. [cit. 2024-05-06].

GRÜNDLER, Elisabeth C.; SCHÄFER, Norbert a KOLÁŘOVÁ, Markéta. *Dětská hřiště a zahrady v přírodním stylu*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-523-4.

BENTO, Gabriela a DIAS, Gisela. The importance of outdoor play for young children's healthy development. Online. *Porto Biomedical Journal*. 2017, roč. 2, č. 5, s. 157-160. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pbj.2017.03.003>. [cit. 2024-05-13].

KROUŽIL, Tomáš. *Města v rozvoji*. Online. Praha: Ekumenická akademie, 2015. ISBN 978-80-87661-20-8. Dostupné z: https://trinet.be-fair.eu/media/1.2_brochure_towns_in_development_eap_1.pdf. [cit. 2024-05-13].

WHITEBREAD, David. *Free play and children's mental health*. Online. The Lancet. 2017. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(17\)30092-5](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(17)30092-5). [cit. 2024-04-26].

JEHLÍK, Jan. *Rukověť urbanismu: architektura poznávání a navrhování prostředí*. Vydání druhé, upravené. Praha: Ausdruck Books, 2018. ISBN 978-80-270-4920-2.

Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers Hage. Online. In: Divisare. 2024. Dostupné z: <https://divisare.com/projects/496608-brendeland-kristoffersen-price-and-myers-peter-westrup-hage>. [cit. 2024-05-10].

WESTRUP, Peter. *Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers Hage*. Online. In: DIVISARE. 2024. Dostupné z: <https://divisare.com/projects/496608-brendeland-kristoffersen-price-and-myers-peter-westrup-hage>. [cit. 2024-05-10].

Tanner Springs Park. Online. In: GreenWorks. 2024. Dostupné z: <https://greenworkspc.com/ourwork/tanner-springs-park>. [cit. 2024-05-10].

GOOD, Tom. *Tanner Springs Park*. Online. In: Green works. 2024. Dostupné z: <https://greenworkspc.com/ourwork/tanner-springs-park>. [cit. 2024-05-10].

The Eden Project. Online. In: Touchwood play. [b. d.]. Dostupné z: <https://touchwoodplay.co.uk/case-study/the-eden-project/>. [cit. 2024-05-10].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

LED elektroluminiscenční dioda

č. číslo

p. práce

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Parky ve městě květin [9].....	9
Obrázek 2 Čechovy sady Olomouc [10]	9
Obrázek 3 Park Malého prince [11]	9
Obrázek 4 Stávající mobiliář (Vlastní zdroj).....	11
Obrázek 5 Stávající dětské hřiště (Vlastní zdroj)	11
Obrázek 6 Chodníky v řešeném území (Vlastní zdroj)	12
Obrázek 7 Bývalá požární nádrž (Vlastní zdroj)	12
Obrázek 8 Sloup I (Vlastní zdroj)	12
Obrázek 9 Provoz v řešeném území	17
Obrázek 10 Zónování	17
Obrázek 11 Navržené řešení cyklostezky (Vlastní zdroj)	19
Obrázek 12 Navrhovaný stav – veřejná část (Vlastní zdroj).....	21
Obrázek 13 Navrhovaný stav – soukromá část (Vlastní zdroj).....	22
Obrázek 14 Analýza slunce (Vlastní zpracování)	24
Obrázek 15 Brendeland & Kristoffersen, Price and Myers Hage [20].....	35
Obrázek 16 Tanner Springs Park [22]	36
Obrázek 17 The Eden Project [23]	37

SEZNAM VYKRESŮ

Výkres č. 1 Širší vztahy - situace	10
Výkres č. 2 Stavající stav - situace	12
Výkres č. 3 Problémový výkres.....	18
Výkres č. 4 Bývalá požární nádrž – základní rozměry	20
Výkres č. 5 Altán – základní rozměry	23
Výkres č. 6 Návrhovaný stav - situace	25
Výkres č. 7 Materiálové řešení – příkladové obrázky	26
Výkres č. 8 Mobiliář – příkladové obrázky	27
Výkres č. 9 Návrh osvětlení	28

SEZNAM VIZUALIZACÍ

Vizualizace 1 Veřejný prostor u nádrže	30
Vizualizace 2 Bývala požární nádrž	31
Vizualizace 3 Dětské hřiště	32
Vizualizace 4 Komunitní prostor – altán, ohniště	33
Vizualizace 5 Komunitní prostor – záhony, posezení v terénu	34

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: CD (s elektronickou podobou práce)